

ELŐFIZETES

KELTÉR:

Egy évre 24 havonta.
Egy hónap 2 havonta.

VIDÉKEN:

Egy évre 26 havonta.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

6-hnasoros péld. sor egyezer 20 fill.
minden következőről 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 97.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 131.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szerda, december 8

Csapataink benyomultak Ipekbe.

(Megszállták a bolgárok Djakovát.)

Budapest, december 7. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jeleatik:

Orosz hadszintér:

Nincs jelentősebb esemény.

Olasz hadszintér:

A helyzet változatlan. Nagyobb harcok nem voltak.

Délkeleti hadszintér:

Plevjétől délkeletre visszavertük a montenegróiak előretöréseit. Beranótól északra fekvő határvidéken csapataink a montenegróiak főhadállásait támadták. Tegnap délben rohammal vették be a Subodolon levő első sáncolt állásokat. Novibazártól délre újra egyezerháromszáz foglyot szállítottunk be. Az Ipektől keletre fekvő területen tegnap újra heves harcok folytak. Az ellenséget mindenütt visszavertük és hat löveget zsákmányoltunk. Ma reggel benyomultunk Ipekbe. A bolgárok megszállták Djakovát. Hőfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Körülzárás fenyegette a franciákat a Vardárnál.

Berlin, december 7. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszintér:

Berry au Bacnál egy nagyobb robbantásunk sikerült. A francia árkot betemettük, a megszálló csapatok odavesztek. Egy csaknem betejezett ellenséges aknarakást megsemmisítettünk. Auberivétől keletre (Cchampagneban) a franciák elülső árkaikból mintegy kétszáz ötven métert elfoglaltunk. Több mint hatvan fogoly jutott kezünkre.

Keleti hadszintér:

Nincs lényegesebb esemény.

Balkán hadszintér:

Ipeket elértük. Mintegy egyezerkétszázötven hadifoglyot és hat ágyut szállítottunk be. Franciáknak a fenyegető körülzárásra való tekintettel a Cerna (Karasz) Vardar szögletben bírt állásaikat ki kellett üríteniük. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Török győzelem az angolok felett.

Konstantinápoly. A főhadiszállás jelenti: Irak front: Csapataink a hó 5-én megközelítették Kutelamara. Tüzérségünk bombázta az ellenséges állásokat és Kutelamara környékét. Kutelamarától keletre kiküldött osztagaink tüzeltek három ellenséges szállítóhajóra és két monitorra. Az egyik monitoron tűz támadt. Két szállítóhajót elfogtunk, a többit kényszerítettük, hogy Kutelamara irányában menekül-

jenek. Kutelamara környékén két bárkát zsákmányoltunk. Az egyiket két repülőgépet és nagymennyiségű repülőgépkészletet zsákmányoltunk.

Kaukázus: E hó 5-én virradó reggel visszavertük az ellenségnek előőrsaink ellen intézett rajtaütését. Dardanella Anaforta: Tüzérségünk ellenséges csapatokat eredményesen lőtt. Az ellenség nagy és kiskaliberű ütőgeit is hatásosan bombáztuk. Ariburzu: E hó 5-én az ellenséges csapatokat hatásosan bombáztuk. Egy ellenséges cirkáló pascokig eredménytelenül bombázta állásainkat. Tüzérségünk

az ellenséges cirkálót, mely Kabatepét akarta megközelíteni, távozásra kényszerítette.

Szedit Bahr: E hó 5-én tüzérségünk az ellenség több bombavető állását elpusztította. Elnémította és megakadályozta a légi torpedózást, mely különösen balcsárnyunkon volt igen intenzív.

Rendes és rendkívüli közgyűlés.

(Elmarad a közigazgatási bizottság tagjainak megválasztása. — A város nyomtatványai.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 7

Csütörtökön rendes közgyűlést tart Arad város törvényhatósági bizottsága, de bizonyos hogy ebben a hónapban még egy rendkívüli közgyűlés is lesz. A rendes tanácskozásra kitűzött kérdések előkészítésével ma foglalkozott a város tanácsa Varjassy Lajos polgármester elnöklésével tartott ülésében.

A rendkívüli közgyűlés valószínűleg december hónap második felében lesz. Szükségessé teszi először is a közigazgatási bizottság tagok megválasztása. Tárgysorozatra volt ugyan tűzve, de csütörtökön nem lehet választani mert a virillisták névjegyzékében felvett ama tagok, akik választottak és másutt mandátummal bírók még nem nyilatkoztak, melyik megbízatásnak tesznek eleget, tehát a jegyzék még nem tekinthető véglegesnek és a közgyűlés sem komplett. A polgármester a szervezési szabályrendeletet is le akarja tárgyaltatni, vagy legalább is azt a részét, amely a rendőrség államségélyének felhasználásával függ össze.

A jövő évi költségvetés tárgyalása azonban csak a januári közgyűlésen válik lehetővé, mert a hármass bizottság csak akkor fogalkozhat vele. A polgármester ama kérdésről, ne a kelendőse indemnitást kérnie a tanács a Vannay Gyula tanácsnok kijelentette, hogy törvény felhatalmazást ad a múlt évi keretben történt kiadások fedezésére.

A rendes közgyűlésnek tesz előterjesztést a polgármester a megtörtént városatyai választásokról. Az új képviselőket azonban a január havi közgyűlésen választják be a bizottságokba.

Újjá kell alakítani a Weitzer-alap gondnokságát és a tanács az eddigi tagok kiállítását javasolja. A műszaki bizottságba Virág Lajos halálával megüresedett helyre Reisinger Sándor megválasztását ajánlja.

A bolgár Vörös Kereszt oéljaira a tanács ezer korona megsegítését javasolja.

A Katolikus Házasszonyok aradi egyesületével az árvák ellátására kötött szerződést egy évre meghosszabbítják. A vizmi néhány alkalmazottjának munkabérént husz százalékkal emelik és Westmann-Zsigmond lovasuti tiszt-

viselő részére, tekintettel kiváló szolgálataira, noha fellelteményt nem állapított meg részéről a közigyelés mikor szerződött, most a tanács nyolc köbméter fát hoz javaslatba. A múltban elhasznált fameenyiség kiutalását, az évi 35 ölet, tudomásul veszi, mert Zádor Imre gépüzemigazgató mikor állását elfoglalta már így találta az állapotokat. A jövőben minden fára fogomt alkalmazzott illeményét pontosan megállapítják.

A mérsékelt vízdiák igénybevételét a műcsaki bizottság javaslata alapján, csak a közhasznú, kulturális és emberbaráti intézményeknek proponálja a tanács is. Az iparérdekeiről nem akar tudomást szeresni, ezzel az indokolással, hogy a gyár hasznát haitó vállalat. A közén és kisipar helyzetének javítására nem gondol a tanács, de a közigyelés hízonvára másképp fog gondolkozni.

A vasuti indóház előtti tér rendezéséhez a város 36 ezer koronával járult hozzá. A jóvasuti megállóhely közelében is rendezni kell a terület és ehhez területet, valamint pénzbeli hozzájárulást kér a vasut. A terület átengedését javasolja a város, de csak addigra, míg a terület nem parcellázza a város, a kért 15 ezer korona helyett azonban csak 3000 koronát hoz javaslatba. A léggvár és léghűtő tartalékárneit 32 ezer korona értékben egy fővárosi cégnél rendel meg a tanács. A Kassa-utca burkolását II-od osztályu keramittal, az ut szélét gránittal haitják végre, de csak a tavasszal, mert most már beton alapot készíteni nem lehet.

A városnak szükséges nyomtatvány szállítására kiirt versenytárgyalás eredményéről tett végül jelentést Lócs Rezső helyettes polgármester.

— A versenytárgyalásra — mondotta — az aradi nyomdafőnökök ajánlata érkezett be, amelyet együttesen adott be valamennyi aradi nagyobb nyomdatulajdonos. Az árak magasabbak mint a múltban, a papiros, az olaj, a festék és a munkabérek emelkedése következtében. A gazdasági szék az ajánlatot nem találta elfogadhatónak.

— Nem is kell — mondotta a polgármester. — mert azt javaslom, hogy kérjen felhatalmazást a tanács egy városi nyomda felállítására, ahol a nyomtatványait készítesse és egy hivatalos lap kiadására, ahol a hirdetéseit közlétegye.

— Erre még egyelőre nincs szükség — jelentette ki az előadó helyettes polgármester — mert ma reggel megjelent nálam az ajánlatot aláirt egyik nyomdatulajdonos és kifejtette, hogy ha a tanács új versenytárgyalást ír ki, akkor kedvező ajánlatra lehet kilátása, mert a nyomdászok megállapodása azért bu'lik.

A tanács ezek után elhatározta az újabb versenytárgyalás kiírását, de egyuttal felhatalmazást kér egy városi nyomda létesítésére is.

Az interurbán telefonösszeköttetés megnyitására. Szegedről jelentik: A szegedi kere kedelmi és iparkamara táviratban arra kérte a kereskedelmi minisztert, hogy az interurbán telefont állítsa helyre. Miután a hadsereg főparancsnoksága Délmagyarországon fennállott belső hadműveleti területet külsőnek osztotta be, alkalmoszerűnek látjuk intézkedést kérni, hogy a helyközi telefonforgalomban legelőbb a fontosabb gépontoknak, különösen

Szegednek Budapesttel és a környékbeli községekkel és városokkal való érintkezés lehetővé tételük. A budapesti telefonösszeköttetés hiányát erősen érzi Arad is, amely tizenhat hónap óta nem tudja elérni a budapest—aradi interurbán vonal megnyitását, pedig Arad semmiféle, se külső, se belső hadterülethez nem tartozott.

Prémes kosztüm és színház.

(Háziorak védelme, színházak kérése.)

Az Aradi Közlöny tudósítóiától.

Arad, december 7.

Jozában áll, sőt kötelessége is Arad város tanácsának, hogy a dívat iránt érdeklődiék. Mindent kell látnia és tudnia, mert a polgárok minden életmóvvilágulásába társaságként beleavatkozik. A bölcsőtől a sírig a tanács etvai gondoskodása tartja felettünk a kezét és ha az aradi hölvek arról értesülnek, hogy a tanácsban ma alaposan lezsanulták a dívatukat, akkor ezt ne vessék másnak, mint természetes közigazgatási aktusnak. Szó sincs róla, a tanács nem avatkozott család és egyéb díszkrát ügyekre, nem kufatta, nem keresztet, kinak mihől telik a drága toalettkre, csak egyszerűn közigazgatott és ugy vélekedett, hogy jó lenne a csatorna-ügyet valahogy úgy rendezni, hogy ne a háziurakra háruljon a behatása, hanem fizessék továbbra is a kereskedők, akiknek kife'nden megv, mert a hölvek olyan puccosan, olyan fényűzően és főleg drágán öltözködnek, a minék következtében minden aradi üzlet egy-egy aranybánva. Csatorna-adó és eszma-cső, szennyvízelvezetés és prémes bokorugró-szoknya így kerülnek össze.

Azonban a tanácsban szerencsére osupa háziur foglal helyet és így a háziurakat egyelőre semmi veszedelem nem fenvevati. Az egész adóreformot, amely óriási pénzreztakarítást jelentett volna a városnak, a háziur-tanácsnokok eltemették. Olyan mélyen fekszik, mintha szerény a lövészárkba került volna. Kiadták a pénzügyi bizottságnak. Csak annyit mondtunk, hogy ennek a bizottságnak tagja száz év per centig ugyar csak háziurak. Szerény háziulajdonosok jólétének biztosítására alakult városi tanács ezután a színházak kérésével helyezkedett szembe. A színházról is azt állapította meg, amit a többi üzletről, hogy ha jó portékát árulnak benne, ha dívatokat kap a közönség, akkor jól megy, ha pedig drágaságoktól levetett ócskaságokat nyuit rossz kiszolgálás mellett, akkor bizony kong az ürességtől. Azonban ebből a megállapításból egész más következtetéseket vontak le, ami még a támogatást kérő konzorciumra nem lenne baj, de levonták a segélyösszeg túlnyomó nagy részét is, amit bizonyára nem szívesen vesznek tudomásul a kérelmezők.

A fűtés és világítás kiadásainak viselését kéri a társulat a szezon hátralevő hónapjaira. Kovács Vince a kérés teljesítését, javasolta és bejelentette, hogy a számvonosság kimutatása szerint a társulat az idei szezonban eddig tízezer koronát keresett, ezen osztották.

A tanácsot nem hatotta meg a rideg számok szomorú ékesszólása és ugy határozott, hogy január elsejétől négy hónapon át min-

den hónapra ezer korona segély megszavazását javasolja a közigyelésnek. Ebben a rendőrségi és tűzoltói díjak, körülbelül 460 korona és a fűtés és világítás is. Kimondotta továbbá Variassy Lajos polgármester javaslatára a tanács, hogy Szendrei Mihály színházvezetőt felhívja, nyilatkozzék tízezer napon halálai ve'ion halandó-e a jövő szezonról kezdve ismét a sajtó vezetésébe átvonni a színház vezetését és halandó-e eleget tenni szerződéses kötelezettségének. Ha nem, akkor a város a szerződést felbontottnak tekinti, mert nem akar továbbra is a konzorciummal szemben állni. Ha az igazgató ragaszkodik a mai állapothoz, akkor a tanács példázatot hirdet a színházra, mert azt hiszi, hogy akad vállalkozó elég, aminthogy más városokban is az igazgatók jó része most már sajtó kockázatára vezeti a színházat. A tanács véleménye szerint a színház soha olyan jó üzlet nem volt, mint a háboruban, ha természetesen azt is úgy nyuitja, ami a közönségnek megfelel. A tanács nem akart részletes kritikát gyakorolni, de az úras házbart a társulatot hibáztatja.

Kérdést intéztünk Szendrey Mihályhoz, hogy mi a véleménye a tanács határozatáról. A színházvezető a következőket mondotta:

— Nekem az a véleményem az ügyről, hogy a tanács határozata csakis tévedésen alapult. Ha a tévedés elsősorban ezzel igazolható a legkönnyebben, hogy Magyarországon most is minden társulat konzorcionális alapon működik és nem mi vagyunk az egyedüliek, mint azt ma a tanács, sainos, tévesen megállapította. A társulatok nem is működhetnek másképpen, mert hiszen a miniszter kevéssel a háboru kitörése után rendelte el a konzorcionális működést. Ez alól a rendelkezés alól két társulatot mentett csak fel a miniszter. És pedig a győri és kassai társulatokat, melyek külön kérelmet intéztek ez ügyben, hogy hatvan százalékos részival engedtessek meg a tagok szerződése. Most már ez a két társulat is konzorciumos alapon fog dolgozni, mert bebizonyult, hogy a lezrosszabbul menő konzorciumban is többet keresnek a tagok ennél a biztosított hatvan százaléknál.

— Ami azt illeti, hogy két hét alatt nyilatkozzam, hogy átvesszem-e a színház vezetését, sainos, erre nem adhatok ma'ld választ, mert a felsőbb fórumok fogják eldönteni, hogy a jövőre milyen álláspontot foglaljanak a társulatok. Ezenkívül pedig ugy tartom, lehetlenség egy vállalkozótól, azt kivánni, hogy 1915. decemberre mondja meg azt, hogy 1916. októberben képes lesz-e egy ilyen óriási rizikót magára vállalni. A város számvonossága kimutatta, hogy a legjobb esetben a társulat tízezer koronát keresett havonként. Ugyanezen társulatnak, azonban a normális időben tízezer koronát keresett a gázsija. Hogy nyilatkozhatok tehát arról, hogy képes leszek-e én hétezer koronával többet fizetni, mint most.

— A tanács határozata mindezek ellenére nem háborított fel és nem láttam benne jogtalanságot sem. De nem is láthatok, mert hiszen a város tanácsától én és a társulat mindig csak jó és mindig a legjobb elbánásban részesültünk.

Különben a kimutatásokból be van igazolva, hogy az elsőrendű társulatok közül a háboru alatt a mi társulatunk vett be legkevesebbet és es a kép, sainos, egy csöppet sem bízható, hogy egy ilyen nagy terhet a jövőre bizonytalanul magára vállaljon. Amint a felsőbb hatóságok a jövő évi szerződést és működést illetőleg rendelkezni fognak, azt nyomba be fogom mutatni a város tanácsának.

Pártvezérek a végleges béke szükségéről.

(Tisza István, Andrássy Gyula és Károlyi Mihály érdekes nyilatkozatai az indemnitás vitájánál. — A képviselőház ülése.)

— Távirati tudósítás. —

Budapest, december 7.

A képviselőház harmadik háborús szakának komoly munkája tulajdonképpen ma kezdődött meg. A mai ülés napirendjére az indemnitási törvényjavaslatot tűzték ki. A pénzügyminiszter azt javasolja, hogy az 1915—16. költségvetési év első hat hónapjában viselendő költségekről és fedezendő állami kiadásokról szóló 1915. évi 15-ik törvényeikk hatályát az 1915—16. év végéig terjesszék ki. Az indemnitási javaslatot a házszabályok szerint négy napig lehet tárgyalni, ennél fogva az egész hetet lefoglalja a tárgyalás. A ház folyosóra a régi élet kezd visszaterülni minden elevevességével. A képviselők szép számmal jelentek meg, a baloldali folyosón Károlyi Mikály grófot és Andrássy Gyula grófot nagy csoportok veszik körül. De élénk az élet a munkapárti folyosón is.

(Az indemnitás betérjesztése.)

A képviselőház ülését háromnegyed tizenegy óra után nyitotta meg Beöthy Pál elnök. Rakovszky Iván előadói jelentése után Hegedűs Lóránt terjesztette be az indemnitásról szóló bizottsági jelentést. Az előadó hivatkozott arra, hogy a kormány az állami alkalmasság sorsán különös gondot igényelnek javítani és ezért az ő háborús segélyüket külön javaslatban terjeszti elő. Ezután foglalkozik az ügygyár tökéletesítésével és a hadijövedelmi adóval. Megállapítja, hogy 826 millió a hadiadó tiszta jövedelme, majd összehasonlítja ezt az eredményt az ausztriai adózással és megállapítja, hogy a magyarországi felállulási arány. A hadiköltségek méltatására; az, hogy négy milliórdot fektettek, a közgazdasági életünk legnagyobb eseményének tekinthető. Rámutat arra, hogy a kisösszegű jövezések óriási nagy számban szerepelnek. A háború eseményeiről és a magyar nemzet nagy szerepéről emlékezik meg.

(Károlyi Mihály a győztesek békéjéről.)

Károlyi Mihály gróf az indemnitás megbeszélését bizalmi kérdésnek tekinti és éppen ezért nem fogadja el a betérjesztett javaslatot. A kormányt szerinte mulasztások terhelik a háború alatt. A hibák leglényegesebb része az ország gazdasági szervezésének helytelen volta. Ez az oka annak, hogy a drágaság ijeszítő mértékben nő és főleg aránytalanul fokozódik. A háború immár elérte a második gazdasági évet, és szerintem nem egy, hanem két termés eredményéről számolhatott be a kormány és dacára annak, hogy a termés a második esztendőben jobb volt, mint az elsőben, semmi javulást nem tapasztalunk a drágaság enyhülése irányában. (Igaz! Ugy van!) Szomorú, hogy a cenzura megakadályozza, hogy a nagyközönség a visszaélésekről tudomást szerezzen.

A függetlenségi párt a háborút egy elkerülhetetlen rossznak tekintette, nem pedig hódítási hadjáratnak. A mit mi várunk a háborútól, az a magyar nemzeti államnak politikai teljes érvényesülése. (L'kes élienzés.) Ugy Németországnak, mint Magyarországnak és Ausztriának nem voltak hódító szándékai, és csak egy jogos önvédelmi küzdelemben álltak. (Igaz! Ugy van!) Ma, a háborúnak 18-ik hónapja után, örömmel konstatáljuk azt, hogy ezen külpolitikai célunkat elértük. Nemcsak a szerbeket vertük meg, hanem ugy mi, mint szövetségeseink győztesen visszavertük ellenégeinket az egész vonalon és így napról napra egyre inkább bizonyosodhatunk, hogy teljes győzelem birtokában vagyunk.

A kérdés az: quid nunc? (Mozgás a jobboldalon.) Én nem akarok a béke kérdésével behatóan foglalkozni, csak egyet akarok

mondani, hogy mindenesetre a kulturnemzetek között a legmagasabban azok fognak állani, amelyek nemcsak azt fogják bizonyítani, hogy a világháború okozói nem ők voltak, hanem a melyek a győzelem dacára és épen ennek következtében az emberiség és civilizáció érdekében megteszik tettel is az első lépést ennek a pusztításnak a megszüntetésére. (Taps a baloldalon.) Valamennyien azt vallottuk mindig, hogy csak a teljes győzelem esetén beszélhetünk békéről, s csak ismét konstatálni kívánom, hogy erre mind-ezek a premissák megvannak. Minden váddal illethetnek, csak assal nem, hogy ennek a nyilatkozatnak megtétele gyöngeség. (Igaz! Ugy van!) Ellenkezőleg, az erőnek az öntudata, melyet mindenkinek el kell ismernie, a ki csak egy pillantást vet a háborús térdrepre.

A fizikai bátorságnak elég tanujelét adtuk már, — miúgyassuk meg, hogy van morális bátorságunk is.

Beszéde végén határozati javaslatot terjeszt be az általános, egyenlő és titkos választói jog törvénybe iktatásáról.

(Andrássy teljes győzelmet akar biztos békéért.)

Andrássy Gyula gróf szólalt fel ezután: Katonai szempontból helyzetünk kitűnő — mondja — öt fronton is az ellenség földjén harcolunk győzelemesen. A Balkánon hatékony bázisok eredményt értünk el. Az entente most kiéhezettéssal akarja Görögországot a háborúba kényszeríteni. A katonai eredmények a külpolitikában azt jelentik, hogy mindent elértünk, ami a jó békéhez szükséges. Többet értünk el, mint amennyit a legvérmesebbek reményltek. Az előnyös békének minden feltétele kezünkben van. (Viharos tetszés.) Az emberiség elleni merénylet volna egy nappal is tovább folytatni a háborút, mint szükséges. A győztes osztályrésze a dicsőség, de még nagyobb dicsőség azé, a ki mérsekelve győzelmét a kellő pillanatban visszaadja békét az emberiségnek. Képesek vagyunk a háborút a végsőig folytatni és ellenégeinket békét-könyörgésre kényszeríteni, ámde az emberiség nemzetek és államunk szerencséje volna, ha nem kerülne erre sor. Meggyőződése, hogy akiknek később a háború és béke feletti döntés van, ugyanígy gondolkodnak és életük legboldogabb pillanata lenne, amikor véres kardjukat ismét hüvelyébe dughatnák. Sainos az eddigi jelek szerint ellenégeink a háború eddigi eseményeit nem tekintik döntőnek és mindent megkísérlelnék fordulat előidézésére és csak győzelem után akarnak békét. Bár saját erőviszonyaikkal és a jelenlegi hadihelyzettel kerülnek ellentétbe, mégis bizonykodnak, úgy, hogy minden békejavaslat ma teljesen eredménytelen lenne. Az angol parlamentben is csupán az ellenség megsemmisítése utáni békét hangoztattak. Ellenégeink a nemzetiségi eszmét akarják megvalósítani és Elzászt visszafoglalni. Ennek az eszmének megvalósítása Magyarország pusztulását jelentené, elpusztulását ezeréves történelmének. Az entente számbeli fölényében bízik, azonban ez a számbeli fölény elenyészett, részint veszteségek emésztették fel, részint a Bulgária csatlakozása által felszabadult török erők kiegyenlítik. Ma még sem Anglia, sem Francia-

ország nyúcsenek teljesen leverve és előnyösebb békét érhetnek el. Ok kényszerítenek bennünket, hogy teljesen a földre tiporjuk őket. A nem teljes győzelem utáni béke veszélyes lenne, éppen mivel a békét végérvényes békének óhajtják, lelkesedünk a háború folytatásáért. (Viharos tetszés.) A békét csakis utabb küzdelmekkel érhetjük el és újabb győzelmekkel kényszeríthetjük rá ellenfeleinkre. Megértjük az entente népeivel, hogy uamis nyomokon haladnak. (Szíriani nem akaró tetszés.) Ezután a belpolitikával foglalkozik. A választójog kiterjesztését szükségesnek látja. Az Elmieszer drágasággal foglalkozik, amely elkserítik a közvéleményt. Ezután a lengyelkérdést fejtegeti.

(Vihar egy cenzurázott cikk körül.)

Andrássy beszéde után az elnök szünetet adott. A szünet után Rakovszky Iván hangoztatja, hogy a világháború borzalmai után békére vágyunk, de becsületes, állandó békére. Amde készek vagyunk folytatni is a háborút rendíthetetlen akaraterővel, hogyha ellenségeink nem hajlandók a békekötésre. Ezután hosszasan bírálja az indemnitási javaslatot, amelyet el nem fogad. Rakovszky végül a cenzurát bírálja, felolvasni akar egy eltűnt cikket, amely arról szól, hogy Mackensen temesvári tartózkodása alatt milyen árszabályokat léptetett életbe.

Száz Károly elnökölő alelnök megállítja a szónokot és így szól: A házszabályok tiltják idézetek felolvasását.

Az elnök szavaira kitört a vihar. Károlyi Mihály gróf ezt kiáltja az elnök felé: Jöjjön a lövészárokba!

— Dicsőség, hitványosság! Hozzanak palotőröket! kiáltozsák a képviselők.

Végre nagynehezen elől a vihar és Rakovszky folytatja az idézeteket.

(Tisza István a hadihelyzetről és a béke előfeltételeiről.)

Rakovszky után Tisza István gróf miniszterelnök szólalt fel. Tartózkodni akar minden nyilatkozattól, amely savarólag hathatna és ezért a vita folyamán elhangzottak némely részére nem válaszol. Sem Károlyi Mihály gróf, sem Rakovszky István határozati javaslatát nem fogadja el. Itt nem a széles népretegek megjutalmazásáról, hanem a nemzeti élet strukturájáról van szó. Összeink nem választójogért küzdöttek, hanem hazájukért. Az elonított honfivér nem vész kárba, megtermi a nemzet szűbb jövőjének alapját. A gazdasági és életmészi kérdések összefüggnek altruistikus alapon befektetett tőke korlátozott jövedelmével. A kormány mindenkivel szemben teljes saigorról jár el. A cenzurát illetőleg koncedálja, hogy a cenzura szükséges rossz. A cenzurát nálunk a legliberálisabban kezelik. Bizonyíték erre, hogy dacára a törvényes felhatalmazásának, a lapok előzetes bemutatásának kötelezettsége nem áll fenn. A kormány a legnagyobb bizalommal van a magyar sajtó iránt. Ismételtén érintkezett a kérdésben a sajtó vezetőivel. A cenzurának vannak hibái, de jelenleg szükséges a gyűlölködő hangot kizárni és érdek volt a sajtót az értelmezés kérdésében tartózkodásra felszólítani. Ezután Tisza rátér a hadügyi helyzetre és a külpolitikára. Nem fogja soha elfelejteni az áttelt hónapokat, soha az emóciót, amely rajta erőt vett a gorlicei áttörés első hírének. Azóta két negy sikerhez, az orosz hadsereg megveréséhez és az orosz offenzíva diadalmas feltartóztatásához harmadik sikerrel a szerbiai hadjárat járul. Ez nem kiesinylandó te. Egy ellen-

ség esett ki ellenfeleink sorából. A középső-rópai békeszövetség a bolgárok által hatalmas tényezővel öregbedett, lényegesen módosítva az aróviszonyokat, az egész vonalon megvetve biztos alapját a Balkán probléma megoldásának. Ez nem befolyásolja a viszonyt Görögország és Romániához. Görögország mostani nehéz helyzetét tekintetbe kell venni, de egyúttal oly irányba kell fordulni az eseményeket, amelyeknél fogva Görögország elfoglalhassa méltó helyét a Balkánon. Most is azon a nézetben van, hogy Románia érdeke a velünk való szövetség.

Ez volt tradíciós politikája az összes nagy román államférfiaknak. Az utóbbi időben ellenkező áramlatok kezdtek feltűnedezni, minek folytán Románia nem foglalta el azt a helyet, melyet kellett volna. De Romániának saját feladata megítélni, hová csatlakozzék. Teljes nyugalommal néshetünk minden irányban Románia elhatározása elé. Bármiként dőljön el Románia elhatározása, ez döntő befolyással a monarchia sorsára nem lehet. A katonai helyzet eredményei ugyanis elintézték bizonyos kérdéseket és közelebb hozták a béke előfeltételeit. A monarchia nem kezdte a háborút, a harcunk jogos önvédelem harca. Sajnálja Andrassy békenyilatkozatát, mert folytatnunk kell csüggedést nem ismerve a háborút mindaddig, míg ellenségeinkbe a béke tárgyalásba nem oltottuk. A béke objektív előfeltételei meg vannak. Szubjektív előfeltételei az ellentáborban hiányoznak. Mentől később jön az ellenség arra a meggyőződésre, hogy céltalan a bűnös vérontás, a további háború, mentől nagyobbak lesznek az áldozatok, annál súlyosabbak lesznek az ellenségre nézve a békefeltételek. (Egyhangú helyeslés.) Idehaza mindnyájunknak kötelessége a háború tartama alatt, mint eddig, melléktekinteteket félretéve, hogy a hazaszeretet lélekemelő képét ne engedjük elhomályosítani. Utálna magát, ha a mostani küzdelemben párttekintetek vezethetnék eljárását. Ne felejtse el, mivel tartozunk a hazafiai egység kimutatása terén a nemzet nagy érdekeinek. Kéri a javaslat elfogadását. (Hosszantartó zajos helyeslés.)

Ezután Károlyi és Andrassy szólaltak fel röviden személyes kérdésben, majd az ülést csütörtökre napolták el.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 2 órakor.

Szofia. Macedonai végleges felszabadítása óriási örömtüntetéshez vezetett. Több ezer főnyi tömeg tüntetett a királyi palota, majd a miniszterelnök háza előtt. Radoszlawow a balkonról beszédet tartott, amelyben kifejtette, hogy teljesedett a bolgárok több száz éves reménye: egyesítve vannak az összes területek, ahol bolgárok laknak s ez a terület egység mindörökké bolgár fog maradni. Ezután a szövetségesek követségi épületei előtt tüntetett lelkesen a tömeg.

Czornovitz. Ma újból megjelent egy orosz repülő a város felett es bombákat akart ledobni, Repülőink üldözőbe vették, mire előlük román területre menekült.

Berlin. A Lokalanzeigernek jelentik Rotterdámból: Az angol lapok közlik az entente hatalmak között

kötött megállapodás szövegét, amely így hangzik:

„Miután az olasz kormány elhatározta, hogy 1914. szeptember 17-én az angol, francia, orosz kormány által aláírt megállapodás, amelyhez 1914. november tizenhetedikén Japán is csatlakozott, elfogadni, alulírottak kormányuk felhatalmazása alapján kijelentik, hogy az angol-francia-olasz-japán-orosz kormányok kötelezik magukat, a jelen háborúban egyenként nem békét kötni. Az öt kormány megállapodik, hogy mielőtt a békefeltételek diskusszióra kerülnek, egyik szövetséges sem állít fel feltételeket anélkül, hogy előzetes beleegyezését a többi szövetségeseknek meg ne nyerte volna. Ennek megerősítésére alulírottak aláírják a nyilatkozatot és pecséttel megerősítik. London, 1915. november 30. sir Edward Grey, Cambon, Imperiale, Inine, Benckendorff.

Szerbia, Montenegro és Belgium nem csatlakoztak a megállapodáshoz.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

Színházi műsor:

Szerda: „Artatlan Zsuzsi”.

Csütörtök: „Évike” újdonság, először.

Péntek: „Évike”.

Szombat: „Buksi”, új betanulással.

* Kálmán Oszkár Mackensen előtt. A vasárnapi (dec. 12.) filharmonikus koncert szöveglistája, Kálmán Oszkár operaházi tag, legnagyobb sikereinek egyikét Temesvárott a Mackensen tiszteletére rendezett hangversenyen aratta. Így vetődött fel az eszme, hogy a kiváló basszistát Aradon is fel kellene léptetni. A rokkant katonák javára rendezendő vasárnapi hangversenyen Kálmán Oszkár Mozart varázsfuvolájából a Nicolai Windsor vi. nők c. operájából fog énekelni Löwe, Brahms és Kuruc egy-egy dalain kívül, melyekkel Temesvárott, Budapesten, Eperiesen stb. a legtöbb tapsot nyerte. A zenekari számokkal kiegészített teljes műsort legközelebb tesszük közzé. Az élénk jegyvásárlás folytán a régi filharmonikus bérlők helyeit csak péntekig tarthatja fent az előadásokat vezető Scherhagóc (Andrassy-tér 14.) Jegyek 5 koronától lefelé 1 koronáig.

* A színház hírei. Évike. A legkedvesebb vigjátékok egyike, az utóbbi évek színirodalmának egy gyöngyszeme kerül bemutatásra csütörtökön, bájos postikus darab, ahol csupa boldog emberek mozognak a színen, a főszereplők Borosnyai Kató, Heppesné, Várnai, Szász Anna, Deli, stb. Szombán dec. 8-án két előadás lesz a színházban, d. u. 3¹/₂-kor mérsékelt helyárral megismétli a társulat a „Tiszturak a zárdában” kitűnő operettet, melynek pompás előadásán csak a minap gyönyörködött a közönség, és este 7¹/₂-kor rendezés helyárral az „Artatlan Zsuzsi”, most felújított pompás operettnek lesz a második előadása, ugyan abban a szereposztásban mint először. A „Buksi” operett reprise szombaton lesz, majdnem teljesen új szereposztással, a főszereplők Horváth Misi, Járai Böske, Fülöp Irma, Ligeti Mari, Berkóné, Győző, Járai S., Barics, Polgár stb. Előkézfűtetten „Tündér Ilona”, a gyermek bohózat: „Onagy és ruhái”, szenzációs énekesjáték; „Mindörökké men”, Emőd Tamás legújabb énekes játéka.

* Új énektanár Aradon. Gellinek Lotty, bécsi zenetanár Aradon letelepedvén ma délutánokban oktat zeneelméletet és művészetet. 4754

* Dalos Karácsonyi Album VIII-ik évfolyama az 1915/16. évr. Nádor Kálmán Karácsonyi Albuma több mint 100 oldal terjedelmű és 80 részben már általánosan elterjedt és divatos, részben egészen új zeneművet tartalmaz: zongorára és énekre; ezáltal hagedűsök is játszhatják azokat. Az ismertek közül a következőket tartjuk megemlékezésre méltóknak. A két gránátos (Schumann), Ellőttek a jó karomat. A gőzösnek hat kereke. Ma még piros élet, Sárha taposom a fényképedet. Énnet a gyertyák. Üzenet a táborból, Nem én lettem hűljen hozzád, Piszkáld ki, Asztalozék kapu fáját, Baba pá magának, Bucuszó, Magáral írom ezt a levelet, Néha-néha vissza jönnek a tavaszi álmok, A vén cigány. A vaskos köntárát tartalmához arányítva igen olcsóra szabta a kiadó. 5 koronáért (postaköltség 55 fillér megegyezhet mindenképpen a nagy népszerűségre jogosan igényt tartható szép dalgyűjtemény. Megrendelhető a kiadónál, Nádor Kálmán, Budapest, IV. Károly-körút 8. vagy bármely könyvesboltban.

* Aradi Zenekonzervatórium. Értesítem a t. közönséget, hogy Páthy-Waldherr Irma bécsi opera és hangversenyeszenész, bécsi népművészi opera volt szólista tagja) foglalta el zeneintézetemben az énektanárnői állást. Páthy-Waldherr Irma a világhírű Rose Papier cz. kir. kamaranékesnő, a bécsi zeneakadémia mesternőjének kiváló tanítványa. Müttermüller József igazgató. 4788

* Szenzációt keltő műsort mutat be szerdán az Erzsébet mozgószínház. A műsor egyik erőssége Az aranyhajú skrabáru 3 felvonásos kalandos dráma, valamint elsőrangú slóver a Don Juan szerződése is amelyben láthatjuk, hogy mily gyors az ember, mi mindent képes feláldozni, csak hogy mulandó világi gyönyöröket élvezhesse. Legközelebb vasárnap A felrobbant aknák című felvonásos kémdráma kerül bemutatásra. 464

* A gyermektelen özvegy. (Vigjáték slóger az Urániában) A Teddy-filmgyár legelső produktumát ma mutatja be a színház. A hőnapszobák történelméből való ez a bájos film, kacagtató és fide történet, melynek fő szereplője a leghíresebb német komika Anna Müller Lincke. Egy családnevét játszik a kiváló művésznő, kinek ez a főfoglalkozása, hogy szobát ad ki, tiszta, eszmos butorozott szobát teljes ellátással. És ebből a tevékenységből keletkezik azután egy bonyodalom, mely a magyarság helyzetével, a maga ötleteivel végig kacagtató az egész előadást. Anna Müller művészetét többször volt alkalmunk csodálni és mindenkor megállapítottuk, hogy ez a nő maga utólrhetetlen színésznő tökéletes alakító és ez a német őshumor, mely minden szereplőit életrevidít: évtizedekre szóló népszerűséget biztosít minden fellépésnek. — Bródy Sándor Lyon Lea című színművét, mely diadalmasan járja be az egész országot és Budapesten a századik előadás felé közeleg első rangú film feldolgozásában legközelebb az Urániában.

* Carmi Mária az Apollóban. (A hivatalos feleség bemutatója.) Hétekkel ezelőtt bemutatott az Apolló-színház egy öt felvonásos drámát, amelyről még ma is csodálattal beszélünk mindenképpen, aki a képet látta. A szépség átként volt a címe a drámanak, amelynek klasszikus sikerét a darab főszereplője: Carmi Mária vitte ki. Ahogy a bűnös asszony szomorú sorát megírta Carmi Mária, azt eltelesen nem lehet. Reinhardt határozott tragédiája belelopta magát az emberek lelkébe s azóta kiváncsi várakozás kísérte figyelemmel az Apolló műsorait, hogy mikor jön ismét Carmi Mária. Az Apolló színház tudatában az általános óhajnak, megszerezte a második Carmi Mária filmet, „A hivatalos feleség”-et s azt szerdán és szűtörtökön mutatja be. Ebben a mélyszépséges drámban Reinhardt tragikája sok izgalmas változtatással keresszölvezető szerepet játszik. Bő alkalma van ragyogó drámai tehetségének kibontakozására. Szinte megdöbbentő nagyszerű a dráma utolsó feljében, amikor a bűnét, amelyet más boldogságáért követett el, egy revolvergolyóval váltja meg. 3

Aradi főhadnagy a szerb harcokról.

(Legjobb ellenség a magyar. — Hír aradi foglyokról. — Hol van Kepes Armin?)

Tudósították

Arad, december 7.

Egy aradi főhadnagy, az aradi és a megyei intelligens társadalom kiváló tagja, most érkezett haza a szerbiai Kruzevából. Az illetőt Gallwitz tábornok hadseregéhez osztották be és részt vett az orsovai átkelésnél október 23-án. Tapasztalatairól a következőket mondotta az *Aradi Közlöny* munkatársának:

— Mint ismeretes, október 23-án mentünk át Orsovánál a Dunán. A mi csapatunk az orsovai hajógyár és Téki szerb falu között lépte át a Dunát. Szinte hihetetlenül hallatszik, de így van, hogy nekünk egyáltalán nem volt veszteségünk. Nagyon kevés veszteség érte azt a csapatot, amely Adakalé szigetnél ment át. A tűzérés reggel 7 órakor megkezdte munkáját és két óra hosszáig megszakítás nélkül dolgozott. Ugy tudom, hogy 57 ágyú működött a legnagyobb kaliberűek is képviselve voltak. Negyvenkettesünk is volt, azonban arra már nem volt szükség, mert a 30 és felesek derekasan végeztek a szerb gyalogsággal és tüzérséggel. Pontosan reggel 9 órakor kezdtük meg az átkelést. A szerb oldalon elhelyezett gyalogság — amely mint később megállapítottuk, csak egy zászlóaljából állott — tiszára vaktában lövöldözött, mert gépfegyvereinktől és ágyúinktól való félelmében egy katona sem merte kidugni a fejét a fedezékből.

Nem túlzás, ha azt mondom, hogy mi a legkényelmesebben végezhetjük munkánkat. Téki faluban 70 szerb katonát találtunk, közöttük a zászlóaljparancsnoka, egy kapitány és a gépfegyver osztály parancsnoka, akik egy kis hámban húzták meg magukat és ellentállást sem fejtettek ki. Megtaláltuk a tékiai sereg parancsnokának irattáráját is, amelyben föltedeztünk egy parancsot; e szerint a szerbek már október 16-án várták a mi átkelésünket, mivel azonban a bolgárok igen erősen nyomták őket, Tékiától elvonták a gyalogságot és csak egy zászlóaljat hagytak ott. Tékiában a 70 ellenséges katonán kívül csupa nő és gyermeket találtunk. Egy épületből bombát dobtak felénk; megállapítottuk, hogy polgár volt a bombavető; a házat persze fölperzszeltük. A lakosság egyébként az egész Szerbiában elég békésen viselkedik. Legjobban félnék a bolgároktól, mert kölcsönösen gyűlölik egymást. *Határozottan állíthatom, hogy a szerb lakosság azt hangoztatja: „ha már ellenséget ad az isten, akkor adjon csupa magyar embert!”* A szerb házak körül lévő fákon igen nagy tömegben lógnak ezines gyapju szálak annak a jeléül, hogy abból a házból katonának mentek a férfiak.

— Mint külön érdekességet említem meg, hogy Orsovának a tizenhat hónapos harc alatt alig történt bántódása, pedig az ellenség 5-600 méternyire állott tőle. A házakon csak kevés látszik az ágyzás nyoma. A német katonák sötét este vonultak be Orsovára hangos énekszóval és rivalgó vidámsággal. Reggel aztán nem tudták hova lenni a bámulatól, amikor meglátták, hogy a szerbek a Duna másik partján 5-600 méternyire vannak tőlünk. Hát még ez is lehetséges, hogy amikor az ellenség közvetlen közel áll, a városban nyugodt, zavartalan élel folyik.

— Szerbiában maradt foglyainkról szólva, meg kell emlékeznem azokról a képielen hírekről, amelyek Kepes Armin aradi iskolaigazgatóról terjedtek el. Azt híresztelték többek között, hogy a szerbek megölték, majd pedig, hogy tifuszban meghalt. Ki kell jelentenem, hogy ezek *alapítalan pletykák*. Azt ma már senki se tudhatja, hogy mi történt Kepes barátommal és a többi egészséges, fogoly tisztjeinkkel. Annyit megállapítottunk a visszamaradt katonák előadásából, hogy a Nisben tartózkodott fogoly tiszteknek nem volt olyan rossz dolruk, mint a legénységnek. Sőt mondhatnám: törhetően bántak velük. Az *offenzíva legelején biztonságba helyezték ezeket a tiszteteket és azóta vagy Montenegróban lehetnek, vagy az entente valamelyik államában. Ez utóbbi azonban csak feltevés. Az a tény, hogy a sorsukról senki pozitív hírt mondani ne tud. Hallottam, hogy aradi altisztek és közlegények is megszabadultak a szerb foglyaságból, de bizony a megmenekültek nevének följegyzésére nem volt időm.*

Szinésznők az iskolapadban.

(A primadonna tréfája.)

Aradi Közlöny tudósították

Arad, december 7.

Furesa kis tréfa történt vasárnap este az aradi színházban. Azaz, ha színpadi nyelven akarunk beszélni nem is nevezhetjük tréfának, hanem egyszerűen rögtönzésnek. A színpadok között semmi sem annyira népszerű és kedvelt, mint a rögtönzés. Hiszen egy jól sikerült rögtönzésnek akárhányszor nagyobb a hatása a közönségre, mint a szerep betűihez híven végigcsinált alakításnak. Ilyen sikerült rögtönzés volt a vasárnapi is. A közönség, sőt maguk a színészek is halálra kacagták magukat.

Régi kedves operettet játszottak: Tiszturak a zárdában. A második felvonás színhelye egy apácázárda tanterme, ahol szende kis leánykák szoronganak az iskolapadokban és *Benkóné* mint tekintélyes apácafőnöknő tanítja (ezuttal nem táncra) hanem illemre és tudományra a kicsikéket. A felvonás annak rendje-módja szerint megkezdődött és *Horváth Mici*, *Járai Böske* meg a női kar tagjai, kövérek, soványak, ifjak és kevésbé azok kivétel nélkül fehér ruhában, szépen, kisleányosan „copfba” font hajjal bevonultak és elhelyezkedtek a padokban, *Járai Böske* az első padba ült, mint első eminens, *Horváth Mici* pedig mögötte helyezkedett el, hogy ilyenformán szabadon csintalankodhasson. Mert ha élethűen fogja fel a lelkiismeretes színésznő a szerepét, akkor arról sem szabad megfeledkeznie, hogy nincs olyan apácázárda (még a színpadon sincs), ahol a leányok ne huncutkodnának.

Benkóné a fekete apácakamzsában megkezdte az előadást, a padokban a fehér ruhások több-kevesebb kényelmetlenséggel belemélyedtek írkaikba, *Horváth Mici* pedig szépen, óvatosan — mint ez a legvalóságosabb iskolákban történik — hozzáfogott a nagy munkához: összebogozta az előtte ülő *Járai Böske* szép hosszú barna hajfonatát *Kertészné* hajával. A primadonna olyan ügyesen csinálta, hogy nemcsak az érdekeltek nem vették észre a

„rögtönzést”, hanem a nézőtérben is csak kevesen figyelték meg.

Amikor azután a darab folyama szerint *Benkóné*, mint főnöknő felelésre szólította fel *Járai Böske*t, aki virgona kedvvel ugrott ki a padból és — és magával rántotta a hajával összebogozott *Kertészné*t. Kis sikoltozás, nagy kavarodás támadt a színpadon és óriási kacagás a nézőtérben. Percekbe telt, amíg a valóságos iskolásleánynak is becsületére váló „gordiusi esemét”: a két hajfonatot szétbogozták és *Benkóné* helyreállította a rendet az iskolapadban levő színésznők között.

Akinek golyó van a szívében.

(Egy német katona csodálatos sérülése.)

Aradi Közlöny tudósították

Arad, december 7.

Gyógyult szívcsérülésekről, a szíven végzett műtétekről gyakran hallani, ily esetek a sebészet mai csodálatos fejlettsége mellett már egyáltalán nem mennek csodaszámba, az az eset azonban, amelyről *Mühsam Richárd* dr. német törzsorvos, egy berlini kórház sebészeti osztályának vezetője, a „Berliner klinische Wochenschrift” legújabb számában tesz jelentést, úgy hangzik, mint egy fantasztikus mese.

Mühsam dr. a berlini orvostudományi társaság november 3-iki ülésén előadást tartott és annak során bemutatott egy *Wehrmann* nevű katonát, akit július 18-án 1000 méter távolságból golyó ért, abban a pillanatban, amikor egy megsebesült bajtársa fölé hajolt. *Wehrmann* sebesülése után összerogyott és vért köhögött. Az első köteléket a tábori kórházban kapta, ahonnan két nap múlva Berlinbe szállították.

Az orvosi látélet szerint a rendkívül erőteljes embert a golyó a hátán érte. Mivel a beteg heves mellfájdalmakról panaszkodott és a bennrekedt golyó helyét megállapítani nem lehetett, Röntgen-felvételt készítettek róla. A Röntgen-lemezen a szív árnyékában egy lövedék jelenlétét állapították meg. A további orvosi vizsgálat kiderítette, hogy a golyó hegyével a szív falába turdott és a szívvel együtt mozog.

Mühsam dr. kifejtette, hogy mely okok készítettek arra, hogy a szívcsérülés e feltűnést keltő esetében, a műtéttől elálljon. *Wehrmann*nak ugyanis megszűntek a mellfájdalmi és a szívében furódott golyó már egyáltalán nem veszélyezteti az életét, mivel az hegyével a szív falába behegedt.

Főlölegesen kockázatos tehát *Wehrmann*on operációt végezni és a szív izomzatának esetleges megsérülésével katasztrófát idézni elő. A csodálatos sérülést szenvedett katona ma teljesen jól érzi magát. Szívállapota teljesen normális és a szív mozgásáról felvett elektrokardiogramm nagyjában ugyanolyan képet adott, mintha egy teljes teljesítő képességgel bíró szívről vették volna fel. A sebesült már egész nap fennjár, sőt egy idő óta már úzi régi polgári foglalkozását, a lakatosságot és munka közben sem érez semminemű fájdalmat, vagy rosszulétet.

Harctéren levő katonáknak

a legkedvesebb és legalkalmasabb ajándék egy hazuról érkező hírlap. Az „ARADI KÖZLÖNY”-t a táborba minden aradi katona olvassa.

December elején a bombázott Görzben.

— Aradi tüzértíszthelyettes a görzi harcokról. — Bevehetetlen állásaink. — Félév alatt egyetlen sebesülés nélkül harcoló üteg. —

Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 7.

Ot nap előtt Galba Károly vingaí géplakatost, aki egyik tüzérezredünk tartalékos tiszt-helyettese, rokonai táviratilag értesítették arról, hogy felesége súlyos beteg. A távirat Galbát a múlt hét péntekjén a bombázott Görz városában érte s a tiszt-helyettes szabadságot kapva azonnal vonatra szállt, hogy felesége betegágyát az aradi kórházban felkeresse. Galba Görzről, a görzi életről, a város bombázásáról a következő érdekes részleteket beszélt el munkatársunknak:

— Görz városának lakóit a bombázás meglepetésszerűen érte dacára annak, hogy eléggé elkészülhettek volna rá. A város a háboru első napjaitól kezdve tűzvonalban volt s nemcsak ágyugolyók érték, hanem a külsőbb periferiákon megtörténhetett, hogy az ember a kávéház teraszán ülve feketéje mellé nemcsak három cukrot, hanem még egy füttyű golyót is kapott. A város lakóit ez azonban nem ijesztette meg s Görzben, mialatt környékén a leghevesebb harcok dúltak, majdnem a normális élet folyt. Itt-ott előfordult, hogy egy-egy bomba lecsapott a városban s megsebesített néhány polgárt, de még ez sem bírta menekülésre a lakosságot.

— Nem vették komolyan azt sem, amikor a hó elején olasz repülőek jelentek meg a város felett s proklamációkat dobtak le, amelyekben az olaszok bejelentették, hogy egy meghatározott napon elkezdik a város bombázását s november 25-én délelőtt, kerüljön az bármennyibe is, bevonulnak a városba. A lakosság ezen a proklamáción is csak nevetett, mert már nem egyszer árasztották el a várost olasz repülőek olyan írásművekkel, amelyben megfenyegették bombázással s kilátásba helyezték elfoglalását.

— Ez egyszer azonban komolyan vették az olaszok ígéretüket s a múlt hónap utolsó heteiben megkezdték a város szisztematikus lövetését. Görznek azóta nincs nyugta: szünet nélkül folyton lövik az olaszok a nyílt várost. Tizenöt, vagy husz ütege a dísz feladat s ezek tőr és időmegosztással végzik azt: mind egyik ütegnak a város más és más pontja a „terrenuma” s négy-öt percenként felváltva dolgoznak. Az első napon, amikor az első gránát a város házával szemben egy szűk kis utcában felrobbant, azt hiszem ötvennyolc polgár lelte halálát, mint azt napi-parancsban a legénységgel is közölték.

— Amikor nyilvánvaló lett, hogy az olaszok a várost, amelyet nem tudnak elfoglalni, dühükben romhalmassá akarják változtatni a várost, a katonai parancsnokság intézkedett polgári kifűrtése iránt. A civilek néhány nap alatt elhagyták a várost s most már csak azok vannak ott, akikre a katonaságnak szüksége van. Emberéletben így már nem tesz kárt Görz bombázása, amint hogy katonai szempontból sem okozott a legcsekélyebb, de a legcsekélyebb kárt sem. Semmiféle katonai objektumot a bombázás nem érintett s én, aki gyakran jártam bent Görzben bombázások után, vagy azok alatt is, mondhatom, hogy egyetlen esetben sem láttam egy katonánk hulláját sem.

— A bombázás rettenetes nagy anyagi kárt okoz, de azért nem szabad Görzöt mai állapotában úgy képzelni, mint mondjuk például.

Ypernt. Először is Görz legtöbb háza nem téglából, hanem kőből, sziklából épült s így azokat nem lehet úgy rommá tenni, mint a téglaházakat. Megtörténik, hogy egy gránát keresztülhatol egy házon, bemeneti és kimeneti nyílást hagvott maga mögött, de másuttal semmi kárt nem okozott. Aztán vannak Görznek részei, amelyek nagyon szenvedtek a bombázás következtében, de vannak olyan utcák is, ahol egyetlen ház sem sérült meg, sőt a harc vonalhoz legközelebb eső városrészeknek vannak részei, amelyek tűzvédelmi tekintetből ugyancsak „holt területet” „toter Raum”-ot alkotnak s ott egész nyugodtan sétálhatunk még mindig.

— Katonák természetesen még mindig vannak a polgárilag kifűrtett Görzben, de nekünk kevésbé veszélyes az ott tartózkodás. A szálláshelyek a gránátmentes fedezékekkel alakított pincékben vannak s ha mi az utcán sétálunk, reánk nézve még az sem veszélyes, először, mert a sivió gránát hangjáról meg tudjuk ítélni, hogy közelben csap-e le, vagy távol s így idején fedezhetjük magukat s másodszer meg miután az olaszok szisztematikusán lövik a várost, szinte percnyi pontosággal tudjuk, hogy most melyik ütegük kezd dolgozni, melyik városrésze, utcára kerül a sor.

— Egy bizonyos s erről valamennyien a legszilárdabbul meg vagyunk győződve: el sem képzelhető, hogy az olaszok elfoglalhassák a várost. Minden erőlködésük hiábavaló s lassanként el fognak vérezni a görzi hídfőnél. A mi ütegünk például, a hídió és a Podgora közti sík területen felvonuló egész olasz zásadokat söpört el s viszont az olasz háboru kezdete óta ütegünkönél egyetlenegy sebesülés sem történt. Gyakran csaptak le közelünkben olasz gránátok, de kárt bennünk nem tettek, pedig fedezékünk nincs. Előfordult, hogy egy olasz harminc és fele hajóságyu lövege talán tíz méternyire az üteg előtt csapott le. Behatolt a földbe jó mélyen, de nem explodált, aminek az a magyarázata, hogy a talaj ott nagyon puha s az ilyen nagy kaliberű lövegeknek ellentétlára van szükségük, hogy felrobbanhasanak.

A városok első évi hadi károsodása. A belügyminiszter egy most kiadott közzétételében felhívja a városokat és vármegyéket, hogy a mozgósítás kezdetétől 1915. évi július hó 31-ig felmerült kiadásokat, károsodásokat stb. egy kimutatásba foglalva, az 1915. augusztus, szeptember és október hónapokban felmerült kiadásokat, károsodásokat stb. pedig szintén egy kimutatásba foglalva 1915. évi december hó 15-ig terjesszék fel. A belügyminiszter egyúttal a bevételi források hozamánál mutatkozó visszamaradásokon kívül a bevételi többletek feltűntetését is kívánja. Az eddig szerzett tapasztalatokból — ugyancsak a miniszter — megállapítható, hogy a háboru nem jár szükség szerűen mindenütt károsodással. Az ellenség által nem sújtott vidékeknek a hadszínterhez közeli, vagy a csapatállások utjába eső részein, nagyobb katonai átvonulások, csapatösszpontosítások átmenetileg a fogyasztás megnövekedésével s a keresetforrások szaporodásával jártak, minek következtében egyes városok és községek a háboru folytán fogyasztási adó természetű jövedelmeknél, vámoknál stb., vagy egyéb a forgalomból eredő közjévedelmeknél jelentékenyebb bevételi többletetek sz. r.

Románia és Bulgária megegyeztek.

(Semleges zóna a két ország között. — Mérsékelik a román katonai intézkedéseket.)

Távirati tudósítás.

Bukarest—Bern, dec. 7.

A *Matin* jelenté Bukarestből, hogy állítólag egy bolgár—román egyezség jött létre, melynek egy semleges zóna felállítása az eredménye. Bukarestben egy németbarát liga szervezkedik, mely minden módon ki akarja vinni, hogy Románia osatlakozzék a középponti hatalmakhoz és ezzel valósítsa meg az ország területi megnagyobbítására vonatkozó terveket.

A cár „ajándéka” román tisztviselőknek.

Bukarest. A *L'Eclair des Balkans* bukaresti lap már hosszabb idő óta világos célzásokot tesz arra, hogy Gussi, Galac prefektusa az ottani orosz konzul befolyása alatt áll és Kortamisew konzul megvesztegette a prefektust.

— Gussi igen veszélyes ember — írja legutóbbi számában a *L'Eclair des Balkans* — egyidejűleg a román király prefektusa és minden oroszok cáriának moszkovita ügynöke is szeretne lenni. Ez pedig nem fér össze. Gussi prefektus nemrégiben egész Galacot fellobogoztatta orosz és román zászlókkal annak a küldöttségnek a tiszteletére, amely neki orosz rendjelet hozott. Hogy az orosz küldöttséget *Urusow* herceg vezette, ez mutatja, hogy milyen fontos szolgálatokat tehetett a román tisztviselő az oroszoknak. Vajjon *Bratianu* miniszterelnök és *Mortzun* belügyminiszter nem találták feltűnőnek Gussi és Kortamisew konzul nagy barátságát.

Az orosz konzul abban a meggyőződésben, hogy az egész világ megvásárolható, Gussi prefektus segítségével elárastott mindenkit ajándékokkal. A prefektus által összeállított listák szerint román tisztok feleségei és egyes tisztok maguk is messé ajándékokat kaptak. Tataru galaci igazságügyi tanácsos a cár briliánsokból kirakott kezdőbetűivel ékes arany dohányszelencét kapott, amely legalább nyolcezer frank értékű. A tanácsost módfelett meglepte az ajándék és módot keresett arra, hogy azt visszajuttassa a cárnak. Tataru ugyanis — mint azt Kortamisew később tudta meg — besszarábiai születésű és nem érez semmi barátságot (még fejedelmi ajándék ellenében sem) az egykori román föld elrabló iránt. — Egy ezredes felesége hater ezer frank értékű ékszert, egy jelentéktelen kapitány felesége kétezer koronás smukkott. A prefektura hivatalnokai és azok feleségei egytől-egyig fejedelmi ajándékokhoz jutottak.

A magyar határról elvitték a román csapatokat.

Luganó, december 7. A *Corriere della Sera*nak jelentik Bukarestből: Az 1892-iki évtolyamot szabadságotlák és legközelebb szabadságotlák fogják az 1893-ikét is. A Magyarország felé eső román határról csaknem teljesen elvonták a csapatokat.

Az orosz-román határelválasztás.

Bukarest. Ungheni elzárásakor számos utaz, köztük az olasz diplomáciai kurir ott rekedt.

Görög földre szorítják az entente-csapatokat.

— A szalonikii seregek válságos helyzete. — Oroszország és Itália beleavatkoznak a balkáni harcokba. —

— Távirati tudósítás. —

Berlin—Athén, december 7.

A Lokalanzeiger szerint orosz csapatok jelentik Szalonikiból, hogy az expedíciós hadtest a Vardarnál és Cernénál veszélyeztetve van. Ha nem vonul vissza idejében görög területre, elvágják előle a görög határt.

Milano. A Corriere jelenti Athénből: Itt lázas előkészületek folynak. Az entente-csapatok helyzete a görögök beavatkozása nélkül is válságos. Frontjuk a Lerna balpartjának kiürítése után 130 kilométer hosszú.

Szalonikii védelmére szorítkoznak a csapatok.

Páris, december 7. Míg a legtöbb párisi lap a calaisi tanácskozásról csupán a Havasfennsík táviratát közli, addig a „Matin” részletes tudósítást közöl, amelyben azonban a hozott határozatokat a cenzura törölte. Csak a „Petit Parisien” közöl egy határozatot, amely szerint Athénben haladéktalanul felvilágosításokat fognak követelni. Egyidejűleg az angol és francia csapatok Makedóniából görög földre vonulnak vissza és Szalonikii körül összpontosulnak.

London, december 7. (Reuter.) A szalonikii expedícióról hivatalosan jelentik: A helyi harcok a hónap 3-án igen hevesek voltak, Kosturino irányában, ahol a bolgárok támadását visszavertük. A bolgárok a Cserna-folyón való átkelésre két kísérletet tettek, melyet tüzsérségünk és gyalogságunk tüzeléssel visszavert.

Itália Albániában, Olaszország a Dunánál kezd Balkán-akciót.

Genf. Barrea római francia követ-tel Sonnino külügyminiszter és Giersa római orosz követ közölték, hogy a Balkánon közös, egyszerre meginduló akciót kezdenek. Az olaszok Albániában, az oroszok a Dunánál támadnak.

Belgár jelentés a franciák vereségéről.

Budapest. Pance Dorev budapesti bolgár főkonzul Radoszlavov miniszterelnöktől a következő táviratot kapta:

Hivatalos jelentés a december 4-iki hadműveletekről:

A szerbek elleni hadműveleteink kezdetén sikerült az ellenséget a Krivolak—Vardar—Cserna-vonalon túlra visszavetnünk. Történt ez abban az időben, amikor egész hadseregünk nyugat felé operált és a francia csapatok szerb haderők támogatásával Déli-Makedóniában támadtak. Sikerült is nekik a Sinocajlava—Babuna-Planina—Gradesko—Krivolak—Vardar—Cserna-vonalon megvetni a lábukat.

A mi célunk az volt, hogy a franciák szárnyait megkerüljük és hogy elegendő erősségek megérkezése után körükerítsük. A Radosbol-Planina keleti lejtőinek megszállása közelebb hozott bennünket a kitűzött célhoz. A franciák felismerték a veszélyes helyzetet, amelybe őket sodortuk és nyomban elhatározták a visszavonulást, hogy megmeneküljenek a fenyegető katasztrófa elől. El kell ismerünk, hogy a franciák ez alkalommal kitűnő

példáját mutatták annak a módnak, hogyan kell a visszavonulást rendezni.

A franciák kiszabadultak a harapófogókból, sőt az egész fronton offenzívába mentek át és déli irányban megszállták a Krivolak—Negotin—Karadar-vonalat. Az ellenség nagy sietséggel vonult vissza, miközben csapataink állandóan a nyombában voltak.

A Prisztina elleni akció befejezése után a hadsereg vezérkara erős hadoszlopot Totovo—Gostivar és Kiosevo ellen küldött azzal a tervvel, hogy egyrészt Dibrát megszállják és a szerbeket elzárják a Makedóniába való visszavonulástól, ahol esetleg egyesülhetek volna angol és francia csapatokkal, másrészt arra törekedtek, hogy Ochridát és Strugát elfoglalják és a szerbekkel, akik Monasztir környékén operáltak, szembeállítsanak és elzárják őket attól a lehetőségtől, hogy Albániába visszavonuljanak. Egyik hadoszlopunk, amelynek feladata volt a visszavonulási út elvágása, előrenyomult, mire a szerbek Monasztirt kiürítették. Monasztirt ma megszállták. Azok a hadoszlopok, amelyek Ochrida és Dibra felé vonultak, közelednek céljukhoz. A szerb-montenegrói fronton Prizrendtől nyugatra az offenzívát Jakovától délre folytatjuk. Egyik hadoszlopunk átlépte a Fehér Drinát és ma elfoglalta Jakova városát.

Kiegészítő jelentések szerint csapataink, amelyek Prizrend környékén operáltak, megállapították, hogy a szerbek Kululu melletti veresége katasztrófális volt. Mindennemű munióit és hadianyagot nagy tömegekben zsákmányoltunk. Az út mentén lépten-nyomon elhagyott ágyúkat találni, bizonyítékaul annak, hogy a szerb csapatok pánikszertű rettegésben, teljes felbomlásban menekülnek. Az albánok, hogy rájuk vessenek a szerbek barbárságainak, fellázadnak és üldözik a hegyek között bolyongó szerb katonákat.

Döntés előtt áll Görögország.

(Az entente kiehezítési tervei. — Megszakadt tengeri összeköttetés.)

Távirati tudósítás.

Athén, december 7.

Az entente jegyzékére adandó válasz kérdésére döntés még nem történt. A minisztertanács továbbra is permanensen ülésezik.

Venizelosz híveinek gyanus viselkedése.

Konstantinápoly. Az Ikdam jelenti Athénből: Venizelosz számos párttagját letartóztatták. Venizelosz hirtelen elutazott.

Görögország tengeri összeköttetései megszűntek.

Berlin. A Tägliche Rundschau jelenti New-Yorkból: A marseille-i hajóstársaságok szombat óta Görögországnak szánt küldeményeket nem vesznek fel. Az áru- és postaforgalom Görög- és Franciaország közt teljesen szünetel.

Ultimátummal fenyegetik Görögországot.

Szófia, december 7. Szalonikiból ideérkezett jelentések szerint a négyesszövetség követeléseinek Görögország részéről való elutasítása miatt rövid határidejű ultimátumot szándékozik átnyújtani Athénben s esetleg kényszer-rendszabályokat alkalmaz Görögországgal szemben. Ez utóbbi esetben nem tartják kizártnak, hogy Görögország nyíltan a központi hatalmakhoz csatlakozik és Bulgáriával a délmakedóniai terület felől meg egyezik. Ezzel a szalonikii csapatok sorsa eldőlt.

Rokkantak a szántóföldeken.

(Uj eke a csonka hősök számára.)

az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, december 7.

Száz meg száz ember foglalkozik azzal az országgal, hogy új munkalehetőségeket találjon a háború rokkantjai számára. Majdnem minden iparágban folynak már az előkészítő munkák, melyek azt célozzák, hogy elhelyezkedést biztosítsanak a rokkantaknak a háború után, remélhetőleg minél előbb elkövetkezendő időben, a béke munka napjaiban.

A rokkantak legnagyobb része földműves volt. Most: kosárfonók, asztalosok, borbélyok, kefékötők, cimpfestők, lakatosok lesznek belőlük. A munkanemzési segítségével, a külön, a beteg testhez hozzászerkesztett szerszámokkal új erőre fognak a halottak és a csonka kéz majdnem úgy dolgozik, mint akkor régen, az igazi.

De kosárfonás és kalapfésztetőzés közben is fel-felélőnek a régi emlékek, a föld gyermekei kinos-nehezen, vergődő lélekkel bucsuznak a földtől...

Nézik az eget, találgatják, milyen idő várható, felolvassák egymásnak a hazuról jövő híreket, a buzáról beszélnek, meg a borrhól és a jószág hirtelen felszökkenett áráról.

Az életet igazán csak az adja vissza nekik, aki a földet visszaadja. És Berecz Gyula kir. tanácsos, a rokkant-iskola érdemes igazgatója igen helyesen cselekszik, amikor minden esetben, ha csak lehetséges, ismét gazdaságoknál, földbirtokoknál helyezi el a földműves rokkantakat. Halomszámra érkeznek a levelek Berecz igazgatóhoz melyekben boldog szavak tudatják, hogy milyen szívbeli nagy gyönyörűség újra felun lenni és a földet művelni.

A rokkantak barátjaiban sűrűn emlegetik a „tanár ur ekéjét”. Sporzon Pálnak, a magyarvári gazdasági iskola tanárjának új találmányáról van szó. A Vízafogónál, a Relle-telep mellett telken dolgoznak az új ekével. Igen ügyes szerkezet: hátul ülőhely a rokkant katonára számára. Így, ülve szánthat. Az eke vasát egy emeltyű segítségével könnyen felemelhetik és a földbe süllyeszthetik.

Fellábu és minikét lábán amputált katonák szántanak az ekével. A legnagyobb könnyedséggel.

És körül, a telek szélén igen sok rokkant katonára nézi a kísérleteket. És boldogan mondják:

— Nagyszerűen megy a szántás!

A szemük felragyog és össze-vissza nevelnek.

A háboru és a nők.

Beszélgetés a pletykáról és a dolgozó nők szabadságáról.

Egy beszélgetés, a mindinkább hallható suttogás és a mind sürűbben eső megjegyzések adták kezembe azt a tollat, amelyet már másfél éve lettem. A nőkről, azokról a nőkről írok, akiket alattomosan annyi támadás ér és kikezd ma nincs, aki védjen. Szajtságtos helyzetet teremtett ez a hosszan tartó háboru. A nőnek kellett sok helyen a családfenntartásával és a kenyérkeresettel járó gondokat magára vennie és hosszú hónapok óta végzi azt a kötelességet, amit eddig oly intenzíven nem ismert. A nők nagyrésze megfelelt ennek az új, kényszerű és nehéz feladatnak. Azonban olyan jelenségekkel is kell találkoznunk, amelyek a jobbérzést felháborítják.

A napokban utaztam és egy ismerősömmel beszélgettem, aki egyszerre csak azt kérdezte:

— „Úgy-e sok rossz nő van most?”

Ránéstem. Beleláltam a lelkébe. És tudtam, hogy azt gondolja: ha van valaki, akivel a nőkről beszélhet, az én volnék.

— Én nem tudom rossz nőkről — feleltem. — És ha szabad kérdeznem, honnan is gondolja, hogy most rosszak a nők?

— Én nem tudok, — felelte — de tegnap bent voltam Aradon és ott azt mondták.

Azonnal tudtam, mert már nem egyszer hallottam és most újabban mind sürűbben lehet hallani, hogy a magukat diszkrétnek feltüntető, jó akarata barátok suttogtak neki, névtelen vagy neves pletykákat.

— Nem egészen igazmondók lehetnek azok, kik ilyet meséltek — feleltem. És kértem, hogy hallgassa meg véleményemet, hiszen én elég sok pót ismerem és egy bizonyos vélemény, meggyőződés alakult ki bennem.

— Jól mondják — így kezdtem, — és mindnyájan tudjuk, hogy az ép test és ép lélek most majdnem kivétel nélkül a haza védelmében, a haza szolgálatában áll és hazuról távol van. Természetesen azok kivételével, akiket koruk, avagy állásuk e kötelezettségük alól felment.

És engedje meg, ha azonnal kijelentem, hogy azok, akik — mint mondja — rossz nőkről informáltak, nem minden esetben élelkek is. Lehet közöttük esacsogó, éretlen gyermekfelfogású, nyegle gondolkozással, ki beszél, hogy beszéljen, nem tudja, hogy a szónak súlya is lehet és holnap maga se tudja, mit mondott tegnap. Lehet haneogó, kinek pénze van, kinek megjelenése talán vonzó és így a megvásárolható, vagy a nagyon könnyen hevülő szerelmekben dunszál és azt hiszi: ez minden esetben így lenne és mivel hite és képzelődő meggyőződése ilyen — bárkiről is így nyilatkozik. Lehet olyan, kinek kenyere a nagyotmondás, ki egy futó jelenséget kisszínez, tovább ad és örül — sikerült az ugratás, sikerült a stíki.

Lehet öregedő, vagy kora öreg, aki most felcsapott erkölcsbírónak, mert mást már nem tehet.

A nők (az uri — lélekben uri — nőket értem) nem rosszak, előtük kalapot kell emelni, mert a nehéz idők, melyért érezve rendületlenül végzik családi és társadalmi kötelességüket. Ha teret adunk a pletykának és nem megértően bíráljuk őket: az ilyen nők sem társaságban, sem szórakozásban nem vehetnek részt. Pedig tudhatjuk magunkról, kik a hivatalos dolgaink fáradságait viseljük, hogy a társaság, a kellemes szórakozás az elfáradt lelkű, a tüdő szívet felvidítja és új erőt ad a munkához, új vigaszt a szívbe, még inkább ezt adhat a nő szívének, amely magában ugy is eleget bántódik.

Olvashattuk, hogy a lövészárkokban levők milyen életkedvvel, alkalmaskodóan, mennyi eredelességgel és élni tudással fogják fel nehéz és vessé-

lyes helyzetüket és ez adja meg az erőt a küzdelemhez, a kötelesség teljesítéséhez. Ok, a távolból mutatják meg, mint lehet a nehéz idők súlyát elviselhetővé tenni, mint kell élni, mint kell kötelességet teljesíteni.

És vajjon a nők helyzete itthon, a teljesen magára hagyott országban, nem-e nehéz? nem-e terhes az a mindennapi elfoglaltság, amelyről eddig nem is tudtak, amelyről eddig csak felületes fogalmak voltak? Nem szívot és lelket öl az a magány, ahonnan tanács, megértés, jóakarát és önzetlenség mind-mind távol? Nem kell-e valami, ami a folytonos tépelődésből kiragadja őket és nem-e élhetnek bátran ott, hol kötelességüket oly odaadón végzik?

Nem felületes és egyes esetekben általánosító elbírálást és fecséget érdemelnek, hanem helyes megértést.

Pál Béla.

Az ottlakai nábob kétszáz ezer koronás pere.

(Három évig tartó átírási eljárás. — Bizonyítást rendelt el a bíróság.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, dec. 7.

Megemlékeztünk arról a nagy perről, a melyet Russ Stefán dúsgazdag ottlakai gazdálkodó, mint leánya, kiskoru Russ Sandri gyámja indított Janca Kornél dr. útján néhány aradi pénzintézet, Arad vármegye közönsége és az aradmegyei árvaszék tagjai ellen. Russ ugyanis néhány év előtt leánya, Sandri számára Wittmann Antal kijárási földbirtokosól megvett egy nagyobb földbirtokot több száz ezer koronáért. A birtok vételárának nagyobb részét készpénzzel kifizette az ingatlan leánya nevére akarta átírni.

Az átírási formázatok nagyon sokáig húzódtak. Az átíráshoz ugyanis az árvaszék engedelmére is szükség volt, amely mielőtt a jogszilveshez hozzájárult volna, több körülményt akart tisztázni: miért élendőközza meg Russ még áltában leányát így értékes birtokkal, van-e Russnek más több gyermeke is és nem ak-e Russ így módon azokat törvényes örökösökkel megosztani, azért mikor Russ másik leánygyermekét megvett az árvaszék ugy határozott, hogy mielőtt hozzájárulna az átíráshoz, megvárja, míg az elhunyt gyermek hagyatékát a bíróság letárazza.

Végre közel három év buza-vona után hozzájárult az árvaszék az átíráshoz, de már későn: időközben ugyanis Wittmannak több hitelezése, így az Allgemeine Oesterreichische Viehversicherungsgesellschaft német cég, az Aradi Első Takarékpénztár, az Aradi Ipar- és Népbank és az Aradi Közgazdasági Bank mintegy kétszáz ezer korona erejéig kezeltették be magukat Wittmann összes ingatlanaira, így arra is, amelyet Russ megvett leánya számára, de amely telekkönyvileg még mindig Wittmann nevére szerepelt.

Russ első sorban bírósági pert indított a takarékpénztárak ellen azzal az indoklással, hogy nekik tudomásuk volt arról, hogy az ingatlan ténylegesen már nincs Wittmann birtokában. Alternatív keresetet indított azonban a vármegye közönsége ellen a másodsorban azt vonva felelősségre, harmadsorban pedig az árvaszék összes tisztviselőit, akik ez ügyben annak idején eljárak.

Az aradi kir. törvényszék, mint polgári bíróság előtt ma volt az ügy első érdemleges, szóbeli tárgyalása. Ma a keresetnek a hitelezőkre vonatkozó részével foglalkozott a törvényszék. A takarékpénztárak képviselői kijelentették, hogy teleik jóhiszeműen jártak el, mert nem volt tudomásuk arról, hogy a kérdéses ingatlan Russ birtokában van és tulajdonát képezi. Ezzel szemben Janca dr. ezt vitatta, hogy a hitelezők igen is tudtak erről és erre nézve bizonyítást kért, amit a bíróság el is rendelt.

Mária királynő álmai.

(A román uralkodó felesége regényeket ír.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 7.

Csak kevesek előtt ismeretes, hogy nemcsak az özvegy román királyné, Erzsébet hódolt az irodalomnak „Carmen Sylva” név alatt, hanem a jelenlegi uralkodó felesége is, Mária királyné műkedvelőnél nagyobb szakavatottsággal forgatja a tollat. Utolsó regénye „Ildarim” cím alatt jelent meg és ezt a regényt Eftimiu Viktor román költő színdarabbá dolgozta át a most Berlinben adotta elő.

Eftimiu Viktor, aki jelenleg Berlinben tartózkodik, a színdarabról a felesége szerzőjéről a következőket mondotta el egy berlini lap munkatársának:

— Mária királyné a világ legszebb királynéja. Mi, románok szeretjük őt, mert szép és még jobban szeretjük, mert jó. Most leánykával együtt a katonák számára dolgozik, kézimunkákat készít számukra, téli balmokat és mialatt a kötőtűk szorgalmasan dolgoznak, szép álmokat álmodik a királyné, amelyek közül nem egy már az egész világ előtt ismeretes.

— Az első elbeszélésnek, amelyet a királyné — akkor még trónörökösénél — átadott a nyilvánosságnak, „A világ liloma” volt a címe. Ezután egy csomó fantasztikus novellát írt, amelyek azonban nem láttak napvilágot, talán mert nagyon éles megvilágításnak a nagyon ironikusak — legalább is egy királyné számára, akinek oly sok mindenre kell tekintettel lennie. Ezeknek az elbeszéléseknek „Egy bolond képeskönyve” a címe és a királyné csak nagyon kevés bizalmas emberének mutatta meg őket.

— Már királyné volt, amikor megjelent legutolsó munkája, az „Ildarim, a naplovag”. A regény keletkezéséről a következőket mondotta nekem a királyné:

„Ezt a könyvet néhány héttel Károly király halála után írtam. A nagy uralkodónak elhunytá mélyen érintett engem és a gyász és szomorúság óráiban valóságos megkönnyebbülés volt számomra leírni benyomásaimat. Erzsébet királynénak nagyon tetszik ez az elbeszélés és le is fordította német nyelvre.”

A színdarabból átdolgozott regény tartalmáról a következőket mondotta Eftimiu:

— Ildarim milliója a lovagok, amelybe a romantikus királyné szívesen álmódja vissza magát. Ildarim, a naplovag egy titokzatos király fia, aki idegenből jött sugárzóan, mint a nap és egy szerelmes éjtől lady Igraine-nel, a sőtét Mac-Duah lovag feleségével. Senki sem tud semmit Ildarim származásáról, aki hősként kóborolva járja be az országot ifjúságában és szépségében tündökölve, győzelmet ér el, istentítve, amint az már a meszebeli lovaknál szokás. Híre eljut Dana királynéhoz, a ki megparancsolja egyik apródjának, sir Ivornak, Mac-Duah tiának, hogy hozza el az udvarba az énekek hőst, Ivor elindul, hogy küldetését teljesítse. Anyja, lady Igraine előtt találkoznak össze a párviadalra kerül a sor, a párba azonban eidőntelenül végződik, mert lady Igraine közbeavatkozik és felvilágosítja a két küzdőt, hogy ők testvérek. Ivor nem harcol tovább, kimélnie kell fivére életét, de viszont az okról sem nyilatkozhatik, mert anyja becsületét kell óvnia. Ebből származik a bizonydalom, Ivort gyávanak tartják, becsületét elveszti. Elhagyja az udvart, hogy részt vegyen egy kereszties háboruban. Amikor halálos sebbel visszahozzák hazájába, holtesténél anyja megesküszik, hogy meghosszítja. Karácsony napján hozzák Ivor holtestét Dana királyné udvarába, ahol ott van mint ünnepelt hős Ildarim is. S fivére ravatalánál alázza meg Ildarim a királynét. Mialatt megcsendülnek a karácsonyi harangok, Ildarim elmondja az anyai szeretet és fiui hűség dicsőítő énekét.

Ez a rövid, szaggatott tartalma a királyné elbeszélésének, amely alapján azonban nem alkothatunk fogalmat annak belső szépségéről, alakjának sokszínűségéről, a lelki fejlődés belső gazdagságáról. Néhány hét múlva különben a darab a butaresti nemzeti színházban is színre kerül.

Tanfelügyelő és iskolai gondnokság konfliktusa.

(Elmérgesedik a haro a kilenc órai tanítási kezdés miatt.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 7.

Furesák a magyar közigazgatás útjai. Olyan labirintus, amelyben még e csodásan szörnyűséges épület tervezője és építője se igazodik el. Minthogy a mi közéletünkben a furesaságok a mindennapos jelenségek, már meg se ötközünk azon, ha a dolgok a fejük tetején járnak. Ilyenekhez úgy hozzá szokott a szemünk, hogy ha valami talpra állított dolgot lát, szinte káprázik a meglepetéstől.

Konfliktus van az aradi királyi tanfelügyelő és az állami elemi iskolák gondnoksága közt, amiatt, hogy a tanfelügyelő a Fürj- és Gizella-utcai iskolákban a gondnokság határozata ellenére reggel nyolc órára rendelte el a tanítást. Múlek Lajos dr. elnök, mint azt megirtuk, ez ellen felebbezett a közigazgatási bizottsághoz. Ma délután Varjassy Lajos polgármester elnöklésével tartott ülést és miután a szakelődök megtették jelentéseiket és Kéhrer Károly tanfelügyelő nem említette meg, hogy felebbezés van a nyolc órai tanítás miatt, felállt Múlek dr. és interpellációt intézett a polgármesterhez, azt kérdezvén, vajon nem tartja-e szükségesnek, hogy egy rendkívüli közigazgatási ülés foglalkozzék ezzel a fontos kérdéssel. Az interpelláció elhangzása előtt Múlek dr. elmondotta a kérdés történetét, úgy, mint azt az Aradi Közlöny már bőven ismertette és kijelentette, elvárta volna, hogy a gondnokságot a tanfelügyelő a rendelete kiadása előtt értesítette volna az elcsúszásról és a gondnokság ekkor újból megfontolta volna, ragaszkodjék-e álláspontjához. Azt kéri — mondotta — a tanfelügyelőtől, hogy a rosszul informált papától forduljon a jobban informált papához és hallgasson a szívére, ne a paragrafusra, mely neki jogot ad az intézkedésre és akkor bizonyára úgy mint régen, most is a kilenc órai kezdést mellé áll, mert azt a gyermekek egészsége így kívánja, kéri vajon a polgármester nem hív-e össze egy rendkívüli ülést a felebbezés tárgyalására.

Furesa, hogy egy olyan felebbezést, amelyet majd csak egy legközelebbi ülésen tárgyalnak, már előzőleg érdemileg ismertet a felebbező és a maga igazsága részére óhajta megnyerni a többséget.

Még luresább azonban, hogy ugyanaz a tanfelügyelő, akinek intézkedése ellen a felebbezést beadják, a referense, az előzetesen véleményét és javaslatot alkotó előadója. A tanfelügyelő, akinek rendelete ellen a gondnokság orvoslást keres, hivatalból informálja azt a fórumot, amely a közle és a gondnokság közt keletkezett vitában ítéletet mond.

A tanfelügyelő ma érdemileg nem szolt a kérdéssel, hanem csak annyit jelentett ki, hogy szombat délben kapta meg a felebbezést és nem volt ideje alaposan előkészíteni és majd csak a jövő hónapi ülésen referálja.

A legfuresább azonban a csattanó, a végső akkord. A polgármester azt válaszolta, hogy genis szükségének tartja a rendkívüli közigazgatási bizottsági ülés megtartását és péntek délután négy órára azt össze is hívta. Természetesen anélkül, hogy a tanfelügyelőt megkérlezte volna, tetszik-e neki, vagy nem?

Mi történik már most, ha a tanfelügyelő egyszerűen azt mondja, nem megy el az ülésre, vagy pedig még most sem ért rá elkészíteni az ügyet, mert fontosabb teendői is vannak.

Utóvégre ő a leglőbb közoktatási fórum, aki a törvény értelmében felelőségre von, például a gondnokságot, az iskolaszéket, nem pedig aki ezek által felelőségre vonatik.

Ugy látszik, hogy itt mélyebben lappangó okokból kitört konfliktusról, lezárolásra készülésről van szó, amelyet az érdekeltek forszíroznak.

A sok furesaság mellett ennek az érdekes harcnak megvívását és kimenetelét élénken figyeljük. Nemess Zeigmond dr. szóvá tette még, hogy a Gizella-utcai iskola előtt kora reggel házó gyermekeket látott és a polgármester ama kijelentését, hogy az iskolaszék háromnegyed nyolc órákor rendelte el az iskola kinyitását, a bizottság megnyugvással vette tudomásul.

H I R E K. LEGÚJABB.

Erkezett reggel 3 órákor.

London. A Daily Mail írja: A kormány a legutóbbi időben azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy milyen nagy legyen a háboru alatt. Csak miután megállapították, derül ki, hogy a toborzó módszer eredménye elegendő-e? Néhány miniszter szükségesnek tartja, hogy a Balkánon és a többi hadszíntéren ugyanolyan erős seregeket állítsanak fel, mint a nyugati fronton. Ha ez a nézet győz, akkor az általános hadkötelezettség elkerülhetetlen. Ez idő szerint három millió ember van fegyverben.

London. Asquith közölte tegnap az alsóházzal, hogy intézkedések történtek, hogy Franciaországgal szorosabb katonai együttműködés jöjjön létre, míg a többi szövetségekkel az együttműködés tárgyában még tolynak a tárgyalások.

Budapest. Pancse Doret budapesti bolgár tőkonzul Radosziawow miniszterelnöktől a tolyó hó 5-iki hadműveletekről g következő táviratot kapta: Csapataink a Vardar mindkét partján tolytatják a tranciák üldözését, akik megkezdték a visszavonulást. Az a hadosztópunk, amely a Bitoli—Spilovótól északra lévő Bitoli—Resna ut felé halad előre a Bigia hegyen eikeseredett harc után megverte a szerbeket. Negyedikén megszállta Resna (Resen) városát. Az a hadosztóp, amely Kicsevoából Ochrida felé menetel, kemény harc után elfoglalta a Smedovom és Mriadorat helységek mellett lévő hatalmasan megerősített állásokat és Ochrida irányában halad előre. A Kicsevoából Dibra felé menetel hadosztóp a szerbeket véres harc után visszavetette attól a vízvázástól, amely a Xama hegy után következik és dél felé előnyomulva, elfoglalta Dibrát, ahonnan az ellenséget Struga irányában üldözi. A szerb-montenegrói fronton csapataink a Djakovonál rendkívül nagymennyiségű hadiszert zsákmányoltak.

Nyolc temetés — egy napon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —
Arad, december 7.

Délután három óra. A halottas ház udvarának publikuma teljes. Többnyire csak asszonyok. Nemcsak azért, mert egyébként is az asszonyok szenvedélye a végtisztességre járás. A férfiak a háboruban vannak s ha azok temetésre járnak, az másféle temetés.

Várnak, várakoznak, az egyház emberei kéznek. Valaki szután még valami különöset talál a temetés körül. A ház előtt nem áll a halottas kocsi, csak két fekete ló vár arra, hogy majd befogják. Betelik egy félóra. A türelmetlenek végre a beavatottakhoz fordulnak: a temetésrendező aranyruhácsos hajdujaiboz, a kik maguk is kifáradnak az üres ravatal előtt való strázsálásba. Az egyik végre megmondja a várakozás okát.

— Várni kell, amíg a halottas kocsi egy másik temetésről eljön. Nyolc temetésünk van ma, kérem.

Nyolc temetés... csak civil temetés, mert kijutott katonából, meg haditogolyból is. Ugy látszik, a Hinterland se marad a harctér mögött. Igaz, hogy ez a hirtelen jött téli fagy használt legjobban azok között, akiknek már csak egy órnán lógott az életük. De nyolc temetés egy napon... mégis sok.

Négy óra. A szegény halottnak már a földben kellene lenni, s mégis hálószobájában várja a sorsát. Végre félót táján, ügető lépésben megérkezik a halottas kocsi. Most meg pap kellene. Azért is elmegy egy kocsi s negyedóra múlva elhozza. Akkor meg az ügyetlen konflis az utca ellenkező irányába viszi a tisztelendő urat, hogy kell utána szaladni, hogy végre megkezdhesék a kétszeresen szomorú temetést.

Este van, mire végeznek s talán nem is ez az utolsó a nyolc temetés közül. Lampavilágnál dolgoznak a sírásók, amíg megpihenhetnek.

Lehet, hogy máskor, békeidőben is megesezt ez december elején. Az emberek ezt is a háborura magyarázzák, amint hogy ennek rójják föl a sok hirtelen, meg rendkívüli haláloesetet, amely mostanában hirt ad magáról. Nyolc temetés egy nap; — a harctérre se kell menni; hogy tömeghalálról halljunk...

— Az Aradi Közlöny legközelebbi száma az ünnep után, december hó 9-én reggel jelenik meg.

— Kinevezés. A király tartalékos tüzérhadnagyokká nevezte ki Róth Frigyes és Deangel Miklós zászlósokat a 7. lovagló tüzérszázalynál.

— Karácsonyi szabadság a bevonuló kereskedőknek. Budapestről jelentik: A Fővárosi Kereskedők Egyesülete memorandumot adott át a honvédelmi miniszternek és kérte, hogy a közeledő karácsonyi forgalomra való tekintettel halasszák el a legutóbbi sorozásokon alkalmasoknak ítélt népfelkelő kereskedők bevonulását. A miniszter most arról értesítette az egyesületet, hogy átérzi a kérdés fontosságát és oda fog hatni, hogy a kereskedők, amennyiben ez lehetséges, a karácsonyi ünnepek előtt szabadságot kapjanak.

— Halálozás. Szojka János, aradi kereskedő, tegnap hosszas szenvedés után 46 éves korában elhunyt. Maresch Gyula aradi kereskedő sógorát gyászolja benne. Temetése szerda délután három órákor lesz a Dessewffy-utcai gyászszobából. Az Aradi Kereskedők Köre, amelynek az elhunyt sok éven át lelkes buzgó tagja volt, külön gyászjelentést adott ki haláloesett alkalmából.

— Mit énekelnek a katonák? A hadbavonult vitézeket, miként, hogy béke idején is a három kis év letelését váró katonák, mi vidámitja fel más, mint a nótázás. Busongó, hazagonuló és szerelmes nóták szálnak ki a kaszárnyák vasrácsos ablakán, pergő ütemű dalra lépked gyakorlaton a baka és a harctérre robogó hosszú vonatokból is végig harsognak az országon szelvényben-hosszában a katonanóták. Beszélnek ezek a dalok a kaszárnya tetéjének zsindelyeséről, arról, hogy „édesanyám ha bémész Egerbe”, ujabban „Megállj, megállj kutya Szerbia” emlégetésével is foglalkoznak, meg emondják, hogy „Horminohármas felmászott a megye tetéjébe”. De a katonák nem mindig énekelhetnek ilyen illedelmes nótákat. Legalább is ma „Egy előfizető” aláírással panaszos levelet kaptunk. Szép kerek betűi, de mindjárt első sorai is arra vallanak, hogy a levelet kisleány írta. „A világháborúnak igen sok kínóvása van — írta a kis panaszkodó. — A drágaság minket nem érdekel, sajnós, ez a szülők gondja. Es van, ami még ennél is nagyobb, súlyosabb mi reánk leányokra nézve. Mióta a háború kezdődött, nem mehetünk egy utca végig, hogy ne találkozzunk éneklő katonákkal. De mit énekelnek? Leírhatatlan, visszataszító szavú dalokat világos nappal, a legtorgalmasabb utcákon. Csak azon esodálkozunk, — végzi panaszát a szemérmes leányka — hogy a szigorú katonai parancsnokság nem avatkozik bele ebbe a dologba”. Hiszen talán egyikünk-másikunk eddig is hallott néha csipősebb tonusu nótát jókedvű katonatorokból kiharsogni, anélkül, hogy reá gondolt volna: milyen hatása van az ilyen utszéli hangnak fiatal, virágzó leánylelkekre. Nem nagy — a mai világháborústrófia, ezerhalálos világban látszólag nem nagy — eset az egész, de bizonyos, hogy ama „szigorú katonai parancsnokság” amelyre a kis panaszkodó apellál, megtudva az apró kalamitást, gondoskodik arról, hogy a katonák olyan nótákat vegyenek fel utcai műsorukba, amelyeket az ártatlan leányfülecskék is pirulás nélkül hallgathatnak.

— Doberdói csomagok a Vörös-Kereszt karácsonyi vásárján. Megkapó ideát valósít meg a Vörös-Kereszt karácsonyi vásárján a sok szorgalommal dolgozó rendezőség. A vásár egyik sátrában csinosan elkészített csomagokat fognak árulni. A tartalmuk szalonna, tészta s egy kis dohányfüte. Az, ami a deték magyar katonáknak a legjobban ízlik odakünn a fronton, mert ezek a csomagok a doberdói hősöknek mennek karácsonyi ajándékkul. A megvásárolt csomagokra a nemes-szívű vevő ráírja a nevét s az ajándékot beteszi a gyűjtő kosárba. A csomagoknak nem lehet címzettje, mert azokat egyenlően fogják kiosztani a doberdói katonák között. A csomagok gyors elküldésére az aradi állomásparancsnokság humánus vezetője: Resch Ferenc táboruk vállalkozott. Előrelátható, hogy a doberdói csomagok legkelendősebb cikke lesz a karácsonyi vásárnak.

— Görzben megkezdett. Pécselt befejezett nyomtatvány. Pécsről jelentik: Érdemes megrendelést kapott egyik pécsi nyomda Görzben. A katonák adták ott munkába a nyomtatványt, ki is volt már szedve, sőt korrigálva is, akkor azonban egy kis akadály támadt. A nyomdaépületbe beült egy nehéz orosz gránát, szétrombolta a szedőszekrényeket, gépeket s mindent, ami a nyomdában egvűtt volt. A fűbenmaradt nyomtatványt erre elküldték Pécsre s kérik, fejezzék azt be és iparkodjanak minél előbb Görzbe eljuttatni. Ezt a nyomtatványt igazán érdemes lesz majd a legközelebb nyomdászkiállításon bemutatni.

— Katonák karácsonyára Dr. Löw Mihály Borossebasi járásorvos 20 koronát adományozott a Darányi-utcai tartalék kórház sebesült katonái részére. Fogadja nemes lelkű adományáért leghálásabb köszönetünket. Az aradi vöröskereszt elnöksége.

— Elfojtott koleraveszély egy aradmegyei községben. A megye közigazgatási bizottságának mai ülésén Boros Béla dr. megyei főorvos bejelentette, hogy Aradmegyében Somoskészi községben a múlt hó közepén kolera-betegedések voltak. Hogy a veszélyes betegséget hogyan hurcolták be a községbe azt nem lehetett megállapítani. Három esetben pozitív ázsiai kolerát állapított meg a bakteriológiai intézet. Lehet, hogy ezt megelőzőleg több eset is előfordult. Bejelentette a főorvos azt is hogy amikor a baj felütötte fejét, nyomban a legszigorubb rendszabályokhoz folyamodott. A községet esendőörökkel vetette körül, onnan, vagy oda senki fia nem mehetett se ki, se be. Azokat a házakat, ahol a három megbetegedés előfordult, még külön is, vesztőzár alá helyezte. Ezeknek a radikális intézkedéseknek eredménye, hogy újabb megbetegedés több mint két hete nem történt. Ezenkívül jelentette a főorvos, Máriaradna község határában tanyázó kóbor cigányok között egy hólyagos himió fordult elő. A szükséges óvintézkedéseket itt is megtette s újabb megbetegedés eddig nem volt.

— Negyvenkét világosi gazda kártérítési keresete. A hadiszolgálati törvények alapján, ha valaki, aki hadiszolgálatot végzett s e közben valami kár származott, úgy joga van kártérítést községe elöljáróságának bejelenteni. Az igényt egy községi bizottságnak kell tárgyalni s pontosan megállapítani, hogy jogos-e a kártérítési igény s hogy milyen összeű a kár. Ezután a megye közigazgatási bizottsága hoz az ügyben határozatot. Világos községben negyvenkét gazda jelentett be ilyen kártérítési igényt, melyeket a községi bizottság is tárgyal. Ma ezek az ügyek a megyei közigazgatási bizottság elé kerültek. A bizottságban a katonai hatóság részéről megjelent Szűcs Albert százados és Purgly János főhadnagy. A kártérítési igények között van egy gazda, aki egy lovat és kocsit adott hadiszolgálatra s a lovat pár nap múlva keheesen, még a kocsit magrongálva hozták haza. A gazda kártérítési keresetében 250 koronát kér, ebből 185 koronát számít fel a kocsit rendbehozatalának költségeire s a többit a lo megbetegedéssért kéri. Illesek és ehhez hasonlók a keresetek. A katonai kiküldöttek a községi bizottság által lehozott igények közül többet kifogásolt. Némelyik keresetben a gazdák túl magas árakat követelnek, amit a község meg is adott. Több tételnél azt kívánták a katonai kiküldöttek, hogy állapítsák meg részletesen a kár és részletesen a megítélt kártérítési összeg. A bizottság úgy határozott, hogy a kifogásolt tételeket részletesen ismét átfogja vétetel a községi bizottsággal és azután az ügyben legközelebbi ülésén fog dönteni.

— A berlin—konstantinápolyi expressz. Budapestről jelentik: Berlin és Konstantinápoly között a közvetlen forgalom néhány nap múlva helyreáll Berlinből közvetlen expresszvonatok fognak közlekedni az Aranyzarvig. Ezek a vonatok valószínűleg háromszor hetenként fognak indulni. A mai reggeli lapok közül többben azt írták, hogy az expresszvona ok már ma, december 6-án megindulnak. Ez a hír nem felel meg a valóárnak. Egrelőre még nem történt intézkedés a közvetlen expressz menetrendjének beállítására iránt.

— A legendás hadihajó. A tengeri háborúknak mindig legendás alakjai, hősei és hajói vannak. A német Emden izgalmas harcát, Weddingen kapitány végül tragikus véget ért tenger-mélyi hadjárata az angol cirkáló-óriások ellen. A monarchia tengerészetének a mostani háborúban a Novara, ez a csatahajója. Esztendeje jár a vizek hátán, legényei keménykötésű magyar mairózkod (a jász-kun síkságról kerültek a tenger végtelenjére) és Horthy Miklós a kapitány. Újdonat új hajó volt, tengerészei a magyar alföld délibábos síkfáról jöttek a gerendálan nagy vízre, kapitánya a király szárnysegéde volt előbb és aradi asszony gondolt rá minden nap féltő, büszke szeretettel. A Novara ott volt az olasz hadizetere következő parti bombázásban és Venecia mellett a lagunaknál harcolt dicsőséggel. Azontul is minden kalandban, minden vállalkozásban elől járt a Novara. Éjszakák esendjében ki-kisiklott cirkáló utjára a póliai kikötőből és ha reggel pirkadásra visszatért, ki tudja milyen olasz hajó bánta. Valahányszor tengeri eseményekről szól a hivatalos jelentés: alig maradhat el a krónikából a Novara neve. Legendássá vált itthon rettegő az ellenségtől és most, amikor San Giovanni di Medua től jön a híre a mi Novaránk hősi vállalkozásának, Aradról is büszkén gondolnak a Novarára, amelynek fedélzetén jászok a legények és Horthy Miklós a kapitány.

— Lázadás egy kínai hadihajón. Londonból jelentik: December 5-én Sanghai kikötőjében Csahoko cirkálóon lázadás tört ki. A cirkáló áruvonta az arzenált. A kikötőben volt többi hadihajó nem tűzelt, mert attól féltek, hogy az európai kolóniát elbuzsítják. A zendők egyik csapata, mely árukkal volt felszerelve, a szárazföld felől is támadást kísérelt meg az arzenál ellen, de a támadókat visszaverték. Pekinből távirat szerint Sanghaiban másnap sikerült helyreállítani a rendet.

— A hadmentes ember. Mindazok, akik még nem tudnak, vegyék tudomásul, hogy az itthon maradtak között a legnagyobb ur: a hadmentes ember. A hadmentes ember is tudja ezt, miért is a háán lévő kis pupot olyan büszkén domborítja ki, mint a legdélcegebb katona a mellét. De nem csak a tekintélye nagy a hadmentes embereké, hanem drága is, sőt megfizethetetlen, azaz még ennél is tovább megy: változatos. A felkínált állást úgy megbirálja, mint ezt vele bére időben tették, amikor megjelenése felett gyakoroltak kritikát. Ki beszél ma jó megjelenésről. Fő, hogy egy férfi alkalmazottat kereső hirdetésre valaki egyáltalában megjeljen! Hogy egy kicsit beég, ha nagyot hall, avagy mondjuk dador, ezek mind mellék körülmények. És ha elgondoljuk, hogy a háború után rokkantság folytán még több lesz ilyen hadmentes férfi, megállapítható, hogy a jövő a hadmentes embereké, akik között azonban sok lesz az olyan, akik sorokkal — dacára, hogy többet keresnek — elégedetlenek, mert akkor mégis boldogabbak voltak, amikor kevésbé voltak keresettek.

— Gyermek kocsik, gyermek székek, játék áruk a legolcsóbbtól a legfinomabbig, valamint elegáns női táskák, utazó készletek, penztárcák, manikűr és tésű garnitúrák, illatszerek és más ajándék tárgyak, katonai felszerelések, stb. rendkívüli nagy választékban, Hegedűs Gyula cégnél, Arad Andrassy-tér 16. szám. 4567

— A hadbavonult katonák hátramaradt családtagjai részére újabb adomány érkezett a polgármesteri hivatalba: Osztrák Magyar Bank aradi fiókjának alkalmazottjai 43 kor. 50 fill. Mikosevits Iván 20 kor., Weisz Lajos 6 korona.

— Minden csütörtökön délután 4 órakor a gyakorlati bemutató alkalmával minden érdeklődő személyesen meggyőződhet arról, hogy az Aarowash légnymású mosógép a legideálisabb, legököltebb és legnékülözhetlenebb háztartási eszköz, mert gyors, takarékos és feltétlen tiszta munkát végez. Magyar Ferenc Arad, Zrínyi-u. 6. 4468

— Teveszőr swatterek, nadrágok, takarók, Jäger, seiyem és papírpapír ruhák, azörme harisnyák és kesztyűk s minden téli felszerelések, gummi kabátok, elegáns kalapok, nyakkendők, teherneműk stb. nagy választékban és legolcsóbban „Chio” uri divat üzletében, Arad, Andrassy-tér 15. 5654

— Ezennel felhívom a közönség figyelmét áruházamra. Sikerült egy híres németországi (berlini) gyáros bórúru kásaletét — u. m. női kiegészítők és pénzerszények — jutányos árral megvenni s azokat most, míg a készlet tart, olcsón elárusítom. Mindenki meggyőződhet róla áruházamban. *Fischer* Áruház a Szabadság-téren. 227

— Underwood-gépiró és gyorsíró szakiskola *Ziiter és Hollós* írógépvállalatánál Aradon, főpostával szemben. 4697

— Legújabb divatlapok *Kerpelnél*. 198

— Üzleti könyvek, u. m. strazzák, főkönyvek és irodai cikkek *Kerpelnél*. 198

— Fűtsünk papírral! A drága fűtőanyag mellett sokat megtakarítunk, ha a tüzelésnél olcsó hulladék papírt használunk. Ilyen hulladékpapír kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható: bálanként 2 koronáért az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

— Apróhirdetések az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

— A világháború térképei *Kerpelnél*. 198

Kétszer kitüntetett gyerek-örmeester.

(Páncéllemezés roham az olaszok ellen. — Huszonnyolcas olasz gránátok záporában.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 7.

Tar Imre még ugyiszólván fiatal gyermekember, talán még ha fekete bajuszpedrőt használna sem lehetne észrevenni pelyhedző bajuszát és máris örmeester és két kitüntetés díszíti a mellét. Aggódo édesanyja van, aki félti a gyermekét és akitől valósággal szökött Tar a harctérre. Legújában a doberdói halálmezőről jött haza. A sebesülést egy huszonnyolcas gránát szilánkjától kapta. Eddigi dolgairól a következőket mondta el:

— Március 18-án még az orosz harctéren éjjel azt a parancsot kaptam a hadnagyomtól, hogy tudjam meg az előttünk lévő rajvonal körülményeit. Előttünk mélyseges esendben volt az ellenséges rajvonal. Mintegy kétszáz méter választott el bennünket. Az orosz nem támadott, egész nap még puskalövést sem hallottunk. Mi akkor páncélt kaptunk. A páncél kitűnő védő eszköz, azonban utóbb már nem láttam ilyet a harctéren. Ilyen védő páncél lemezzel indultunk utnak.

Alig hagytam el azonban a mi állásainkat, máris a hóba kellett feküdnöm. A páncél segítségével nyomkodtam le magam előtt a havat, úgy, hogy én valóságos kis hó lövészárkban jutottam előre négykézláb és hason csuszva. Én ugyanis egész az orosz rajvonalig jutottam és a hó alatt nem vettem észre a felém meredő szuronyt. Figyeltem. Most már tisztán hallottam az orosz katonák beszédét, de ami legjobban meglepett, az a rettenetes pálinka szag volt.

Az orosz katonák holtrészek voltak és itták a vutkít. Még egy másik puskát is kibizva a lövésből, visszakusztam. Közvetlen a hadnagy ur előtt bukkantam fel a hóból, akinek jelentettem a látottakat. A hadnagy ur rövid parancsokat osztogatott és mi esendben, mint a macskák kusztunk előre. Közvetlen az orosz lövészárk előtt földrengető

— Hurrá!

kiáltással vetőtük magunkat a részeg oroszokra. Rövid volt az egész. Egy zászlóaljat fogtunk el. Sok bajunk volt velük, mert tárogatni kellett őket, oly részek voltak.

— Más alkalommal Cseszkovica közelében járörnek voltam kiküldve. Egy magános híz előtt az előre küldött katoná megállított s hallgatózott. Majd visszatért és jelentette, hogy belülről gyanus hangokat hall. Odszlopóztam a ház falához. Az ablakokon deszka külső ablak volt. Itt egy husadékon lehetett látni, hogy a szobában orosz tisztok vannak és vacsorához készülnek. Elállottuk a lakás minden kijáratát. Én pedig harmadmagammal az ajtóhoz léptem. Itt vezényszóra egyszerre mind a hárman puskatussal beütöttük az ajtót, a másik pillanatban már szuronyt szegezve állottunk az orosz tisztok előtt. Megadták magukat. A tisztok közül feltűnt nekem, hogy az egyik tiszt nyaka nagyon fehér és egy kis arany lánc van rajta. Odszleptem a tisztokhoz az aranyláncos mellén szétgomboltam a kabátot.

Ekkor derült ki, hogy nőekkel van dolgunk. Fontos okiratokat találtunk náluk. — Orosz kémek voltak, akik már visszafelé igyekeztek és rövidesen elértek volna az orosz állásokat, ha mi el nem fogjuk őket.

— A második kitüntetést az olasz fronton kaptam. Itt a gépfegyverosztághoz voltam beosztva. Egy kétezer méteres magaslattal kellett megszállnunk. Ez meg is történt. Mikor azonban már az új pozícióból rettenetes halálesőt zudítottunk az olaszokra, megszólaltak az olasz huszonnyolcasok és nekünk el kellett hagyni az új állásokat. A gépfegyverek lehozataláról szó sem lehetett.

— Ha mindnyájan el is pusztulunk, de a gépfegyvernek nem szabad elveszni. Ez volt a parancs. És újra visszamentünk a rettenetes helyre. A huszonnyolcas gránátok csak úgy potyogtak, de azért az én géppuskám nem vészett el. Itt sebesültem meg. Már javulófélben vagyok és szeretnék is vissza menni, de, sajnos, már nem juthatok vissza, mert egy közlemben lecsapott gránát légnyomása következtében a szemem és a szívem is kapott valami bajt. Legalább az orvos azt mondja. Én nem hiszem, de még ha úgy is van, én, ha másképp nem megy, vissza fogok szökei.

VÁROS ÉS MEGYE

A megyei közigazgatási bizottság
újjaalakulása.

(A bizottságok választása. — Utolsó
ülés 1915-ben.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 7.

Arad vármegye közigazgatási bizottsága ma tartotta az évben utolsó rendes havi ülését. Ez alkalommal *Schill* József főjegyző, miután bejelentette, hogy a törvényhatósági bizottság a megüresedett közigazgatási bizottsági helyekre *Czedly* Karoly dr., *Károlyi* Gyula gróft, *Purgly* Lászlót, *Vásárhelyi* Józsefet és *Vásárhelyi* Dezsőt választotta újra meg, beterveztette az albizottságok névsorát.

Az adóügyi-bizottság elnöke a főispán, tagjai a pénzügyigazgató, vagy helyettese, az alispán vagy helyettese, a tiszti főügyész, *Kintzig* János, *Solymossy* Lajos báró, *Purgly* László, *Vásárhelyi* József, póttag *Vásárhelyi* Dezső és *Heinrich* Sándor.

A fogház felügyelő bizottságba, melynek elnöke a törvényszéki elnök, a közigazgatási bizottság rendes tagul kiküldi *Bárhidy* Antal, báró póttal *Heinrich* Sándort.

A gazdasági albizottságba *Purgly* László, *Vásárhelyi* József, *Ostleitner* Hugó és *Páli* Miklós.

Gyámügyi felelőviteli elnöke a főispán, tagjai az alispán, az árvaszéki elnök, a főügyész, *Czedly* Karoly dr. *Kintzig* János, póttag *Vásárhelyi* Dezső.

Törvényhatósági póttadó felszólamlási bizottság elnöke a főispán, tagjai *Embey* Iván, pénzügyigazgató, *Károlyi* Gyula gróf, *Solymossy* Lajos báró és *Purgly* László.

A bizottság a beterveztett névsort elfogadta. Ezután indítványozta a főjegyző, hogy a bizottság a jövő évben is minden hó 7-én délelőtt kilenc órakor tartsa üléseit. A bizottság a javaslatot elfogadta.

Iskolásgyermekek hadikölcsönjegyzése Arad megyében és a városban. A megye közigazgatási bizottságának *Kehrer* Karoly királyi tanfelügyelő bejelentette, hogy a harmadik hadikölcsön érdekében a tanfelügyelőségnek a megye tanitóságához intézett felhívása szép sikert aratott, amennyiben a városi és a megyei iskolák ifjúsága a tanitóság útján 498.900 korona hadikölcsönt jegyzett. Ebből a megyei iskolák ifjúsága 276.450 koronát, míg a városi iskoláké 222.450 koronát jegyzett.

Folytatólagos sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1915. évi december hó 9-én d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. 38. A tanács előterjesztése a vízvezetési munkások pótlók iránti kérelme tárgyában. 39. A tanács előterjesztése az 1916. évi világitási naptár megállapítása tárgyában. 40. A tanács előterjesztése a kövezetalap 1916. évi költségelirányzata tárgyában. 41. A tanács előterjesztése a temetőkartárszat 1916. évi költségelirányzata tárgyában. 42. A tanács előterjesztése a hadiüzem 1916. évi költségelirányzata tárgyában.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Felmentő ítélet egy megvesztegetési perben. Szegedről jelentik: Hivatali megvesztegetés büntette és más büneselkmények miatt vádolt és előzetes letartóztatásban levő *Lehner* Kálmán szegedi máv. főellenőr, vasúti raktárfőnök és társai elleni bűnyűgyben tizenhárom napi tárgyalás után a szegedi kir. törvényszék december 4-én hirdette ki ítéletét, amellyel *Lehner* Kálmán, *Beregi* Béla, *Böhm* Sándor, *Schwarz* Henrik, *Gruber* Zsigmond, *Lóna* Henrik és *Aczél* Géza vádlottakat a vád alól fölmentette. Az ítélet nem jogerős.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1915. évi december 8-án:

Órák 4 órakor mérsékelt helyárrakkal

Tiszturak a zárdában.

Operette.

Este 7/8 órakor rendes helyárrakkal

A. Bérlet.

A. Bérlet.

Artatlan Zsuzka.

Operette 8 felvonásban.

Kezdete este 7/8 órakor.

Feloldás azarkasztó:

Rudnyánszky Endre.

Uj könyvek.

* A „Színházi élet“ Incze Sándor a színházat kedveid közönség nélkülözhetetlen hetilapja minden számában pompás fényképfelvételek és rajzok keretében számol be az aktuális színházi eseményekről, intimitások kulisszatitkok teszik változatos az elevenen szerkesztett újságot. Egy szám ára kotta és levelezőlap melléklettel együtt 30 fillér. Előfizetési ár 1/4 évre 8 kor. 1/2 évre 5 K. 50 fill. egész évre 10 korona. Kiadóhivatal, Budapest Erzsébet-körút 22.

* A Társaság. Dobay István kedvelt hetilapjának legújabb száma rendkívül változatos és gazdag tartalommal jelent meg. Illusztrációkban pedig pompás háborús felvételeket hoz. A Társaság előfizetési ára egész évre 18 kor. félévre 10 kor. negyedévre 5 korona. Mutatványzámat ingyen küld a kiadóhivatal Budapest, Ritz-szálló.

* A Nyugat, szépirodalmi folyóirat dec. 1-i száma a következő nagyrészt aktuális és igen érdekes tartalommal jelent meg: ** Névtelen sorok. Ady Endre: Csokonai — a békekötésre. Fenyő Miksa: Irodalmi vita. Lengyel Menyhért: A táncosnő. (Háromfelvonásos színmű második felvonása.) Babits Mihály; Kártyavár (Regény VII.) Felek Győző: India és a világháború. Barta Lajos: Falusi kirándulás 1915-ben. (Novella.) Kertész István: Mese. (Vers.) Ambrus Zoltán: Háborús jegyzetek. Figyelő rovat. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest IX., Lónyay utca 18. Előfizetési ára: egy évre 24 kor. félévre 12 kor. egyes szám ára 1 kor. 20 fill. Mutatványzámat kívánatra díjtalanul küld a kiadóhivatal.

NYILTÉR.*

Limbeck János és fia első m. kir. szab. ércporsó gyára és temetés rendező vállalata.

Böszörményi Gézané szül. Szojka Matild és Maresch Gyuláné szül. Szojka Jusztina mint testvérel, ugyanígy az ainozottak nevében is fájdalomtól megtört szívvel jelentik a forrón szeretett és felejthetetlen jó testvér, sógor, unokatestvér, nagybácsi, keresztapa és rokon

Szojka Jánosnak,

folyó évi december hó 6-án, délután 3^{1/2} órakor életének 46-ik évében, hosszas szenvedés után a Mindenható bölcs rendelkezéséhez képest bekövetkezett jobblétre szenderült.

A felejthetetlen kedves halott földi maradványai december hó 8-án délután 3 órakor fognak Dassewffy-utca 15. számú gyászházából a római kath. anyaszentegyház szertartásai szerint történt beszétele után, a felső temetőben lévő családi sírkertben az örök nyugalomnak átadni.

Az engesztelő szent-mise áldozat a boldogult lelki üdvéért december hó 16-án délelőtt 9 órakor fog a főszertelendő Minorat-atyák templomában az egek Urának bemutatni.

Pihenése eszndes, emléke áldott legyen!
Arad, 1915. december hó 7.

Böszörményi Géza, Maresch Gyula, sógoral. Kádár Odonné szül. Böszörményi Matild, Böszörményi Géza és neje szül. Jakó Erzsike, dr. Böszörményi Béla és neje szül. Pajor Erzsike, Böszörményi Árpád, dr. Böszörményi László, Maresch Jusztin, ifj. Maresch Gyula, Maresch Matild, Maresch Béla, Hendl János és neje szül. Biró Margit, Mattuscheck Józsefné szül. Hendl Vilma, Árpád Gyuláné szül. Hendl Irén, Prassák Ferenczné szül. Hendl Margit, Hendl Odón, ifj. Zimmermann Károly és neje szül. Schöber Anna, Kádár Odón, Mattuscheck József, Árpád Gyula, Prassák Ferencz, unokahugai és öccsei. Hendl Magduska, keresztanyja, ugyisint a jóbarát és ismerősök nevében is. 4801

* Az ezen rovat alatt közöltéért nem vállalunk felelősséget.

Köszönetnyilvánítás.

Egyetlen, forrón szeretett, felejthetetlen.

ISTVAN

fiam elhunytával kifejezett részvétért és küldött koszorúért ezúton is hálás köszönetemet fejezem ki.

4802

Ozv. Angyal Dezsőné.

Könyv-, papir- és zeneműkereskedés

Décsi Géza

Arad, Furray-u. Hunyady-palota Telefon sz. 902.

Egy-egy mű 30 fill.

Zeneműdarabok!

Carmen . . . 30 fillér
Rigolotto . . . 30 fillér
Traviata . . . 30 fillér
Troubadur . . . 30 fillér
Hoffm. mesél . . . 30 fillér
Szép Heléna . . . 30 fillér
Szév. borbély . . . 30 fillér
Mártha . . . 30 fillér
Tell Vilmos . . . 30 fillér
Zsidónő . . . 30 fillér

Operák!

Wagner:
Siegfríd . . .
Lohengrin . . .
Tannhäuser . . .
Walkür . . .
Parsifal . . .
Rinzi . . .
Nürnbergi Mesterdalnok
Rajnakincse.

s még 1200 fty kiadású mű, melyről jegyzéket kívánatra ingyen küldök. Minden mű remek kiállítású, 8—12 lapos.

Olcsó karácsonyi vásár!

Papíráruk!

100/100 levélpapír boríték . . . K 2-20
100/100 szinesbélésű finom . . . K 2-80
100/100 érdespapír finom . . . K 3-60
1 csom. 10 papír, 10 boríték . . . 20 fill.
Ugyanaz finomabb . . . 30 fill.
Ugyanaz selyem béléssel . . . 40 fill.
Szines vászon, szegéllyel . . . 50 fill.
Karácsonyi képeslapok 4, 6, 8, 10 fill.
Ujvívi képeslapok . . . 4, 6, 8, 10 fill.
C. Klein-féle festőminták új nagy választékban, 60—80 fillér, K 1, K 1-20
35 dekás Tabori-doboz, erős . . . 16 fill.

Vízontelakóknak nagy árengedmény!
Névjegyeket izléses kivitelben, olcsón készíttetek.
Videki rendelést pontosan elintézzük. 4791

Minden mű 30 fill.

Olcsó karácsonyi vásár!

APOLLO

SZÍNHÁZ.

1915. december hó 8., szerdán és 9-én, csütörtökön

Második CARMÍ-film:

A hivatalos feleség

Dráma 5 felvonásban.

Főszerepben: Carmi Mária.

Az előadások 3, 1/2, 5, 6, 1/2, 8 és 9 órakor kezdődnek és nem folytatásiagosak.

Karácsonyra!

legalkalmasabb és legolcsóbb beszerzési forrás:

KERPEL

IZSO

Könyv-, zenemű- és papir-nagyáruháza

hol a legszebb ifjusági iratok, képes- és mesekönyvek továbbá mindenféle magyar és német nyelvű ajándékkönyvek, rom. kath. és ref. imakönyvek, hangjegyek, operett- és couplé-ujdonságok, karácsonyi albumok stb. nagy választékban kaphatók!

Továbbá érkeztek írókészletek, bőr íróaljakatok, noteszek, bélyegkönyvek, tolltollszárazak, zsebkések, földgömbök, emlékkönyvek, lev.-lap albumok, karácsonyfadíszek, disz-levélpapírok, diszintatartók, zsebirónok, finom pecsétnyomók, társasjátékok, szines pecsétviaszok, szines és matt heliogravűrök, művészi olajfestmények, u. m. Peske, Rottmann, Spányi, Kézdi-Kovács, Nagy Vilmos, Pap Emil stb. híres magyar festők eredeti alkotásai, melyek havi részletfizetésre is kaphatók. Festékkazetták, (olaj- és akvarellek), stb. stb. legduzsabb választékban.

Ugy könyvek, mint hangjegyekben továbbá levélpapírokban is előnyös

alkalmi vételek.

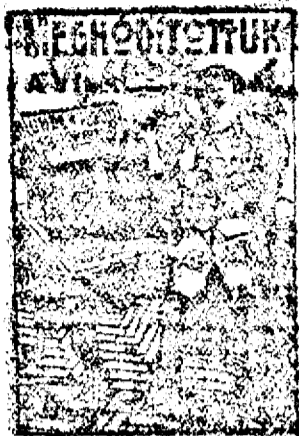
Divatos névjegyek és egyéb nyomtatványok izléses készítése. Festészeti kellékek: festővászon, olaj- és akvarell-festékek nagy készlete.

Nagy választék, olcsó árak, pontos kiszolgálás!

Kerpel Izsó

könyv-, zenemű- és papirkereskedés, Andrassy-tér, (Fischer palota).

Ziffer és Hollós
Weitzer János-u. 11.
(főpostával szemben.)

UNDERWOOD

azonnal és állandóan látható írású amerikai írógép.

ROTARY CYKLOSTYLE

önműködő sokszorosító gép és

Edison-féle diktálógép

kizárólagos lerakata.

Üzemkellék

az összes rendszerű író-számoló- és sokszorosító-géphez, osakis elsőrendű minőségben.

COPYING OFFICE

írás és sokszorosítási munkák vállalása.

Javitó műhely

minden rendszerű író-sokszorosító- és számoló gépek részére, a legjutányosabb árban jótállás mellett.

Használt írógépek

eladása és kölcsönzése.

Amerikai írodabutor.

Gyors és gépiró szaktanfolyam.

Veszek és eladok
régiség butorokat,
antik darabokat.

Hitelképes egyéneknek részletre és bérbeadok

butorokat

a legelőnyösebb feltételek mellett. Vidéki megrendeléseket elfogadok.

Garai Károly

butorkereskedő (örv. bej. cég)
Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz.
Telefon 778. sz. 301

Mától kezdve

üzletünk az új helyiségben van

Andrássy-ut 22. sz.

3401

Cipő Tőzsde.

Telefon szám 10—44. sz.

HAZAI GYÁRTMÁNY.

Kérje mindenütt az elismert legjobb

TUNGSRAM-lámpát.

Gyártja:
az Egyesült Izzólámpa és Villamossági r.-t., Újpest.
8000 alkalmazott.

8751

URÁNIA SZÍNHÁZ.

8211

Szerdán és csütörtökön

szenzációs vigjáték-sláger:

A gyermektelen özvegy.

Főszereplő:

Anna Müller Lincke.

Eladok
zsirt,
szalonnát,
szappant
(4—5 éveset),
burgonyát

nagyobb mennyiségben, valamint veszek is. 2589

Kalmár Endre

Arad, Asztalos Sándor-u. 5. 670. Megyei telefon 670.

varrógépek

műhímezésre és ipari célokra, utolérhetetlen tartósságuk, könnyű, zajtalan járás.

Waffenrad kerékpárok, Iró-angyal védjegyes és Columbia gramophonok, legújabb felvételű Király Ernő lemezek kizárólag

Hammer Vilmos

műszerésznél kaphatók
Arad, Szabadság-tér 5—6.
Telefon szám 96.

Kérjük
igen tisztelt vevőinket,
szíveskedjenek, tekintettel a háboru okozta nehéz fuvarozási és munkáviszonyokra, becses

köszén és kokszt
megrendelések beosztását akár megtenni, hogy nekünk a háboru-szállításra

legalább 2—3 nap álljon rendelkezésünkre, hogy így figyelmes és gondos kiszolgálást kellő időben biztosíthassunk. —
Kittinő tisztelettel

Kneffel Károly és Fia

köszén és kokszt nagykereskedése
Boros Bani-tér 2. sz. Telefon 139. sz.

Ha izletes és jó mézes süteményeket szeret, egy látogassa meg a Szabadság-téren URANIA épületben levő mézeskalácsos üzletemet,
 ahol finom gyümölcskenyeret és teasüteményeket is nagyban és kicsinyben legjutányasabban nagy választékban árusítok. Hadbavonultaknak legalkalmasabb küldemény. Szives pártfogást kér, kitünő tisztelettel: **Weichelt János, mézeskalácsos.**

Vas- és rézbutorgyár Aradon.

Ajánljuk a n. é. közönségnek saját gyártmányainkat vas- és réz-butorokban, kertí butorok, internátus-, kórház- és szálloda-berendezések szolid és erős kivitelben. Sodrony-ágybetétek vas- és fakerettel minden méretben a legerősebb kivitelben kaphatók. Elvállalunk mindennemű vas- és rézbutor javításokat és festéseket.

Alapított 1893-ik évben.

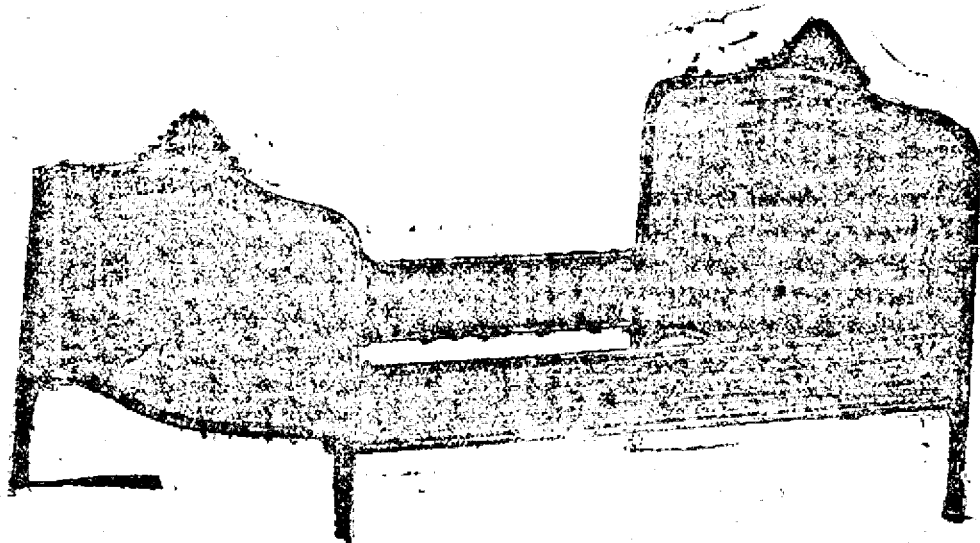
Gyárhelyiség és raktár Aulich L.-utca 14.
 Gyári telefon 423.

Képes árjegyzéket kívánatra díj- és bérmentve küldünk.

Szives megrendeléseket kér, tisztelettel: 4241

Fleischer Testvérek

vas- és rézbutor-gyárosok.

Lakatos és fényező tanoncok felvételnek.

A szájúreg desinfiálásánál, valamint a torckbetegséget előidéző

bacillusok előléseánál, amely különösen gyermekeknel rendkívül fontossggal bír, mint feltűnően hatásos szer, sehoisem nélkülözhető a **Formodor tablettá.**

Egy üveg 50 tablettával, 2 korona 50 fillér.

Gyöngyfehér fogakat nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habak! A szájúreg desinfiálja, utólsé igen kollema. Ara egy porcellán-szelencének 50 fillér.

Fejlorpát

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül ily szer, a világhírű „Krovil“ korpakendős.

Ara egy tégelynek 2 korona.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

A szépségápolás titka a használandó széplőszerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégely kenős 1 korona 40 fillér. 1 tégely orém 1 korona.

Szines arcperek!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila, testszin, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Hölgyközönség

szives tudomására hozom, hogy az

őszí és téli szöveteim megérkeztek.

Módomban áll legujabb divatlapjaim után legizlésebb kostümöket és alkalmi ruhákat szolid árban elkészíteni.

Szives megrendeléseket kérek, kitünő tisztelettel

Varga Kálmán női szabó divatterme, Deák Ferenc utca 35.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik. Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér. Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelölendők. A legkisebb hirdetés 60 fillér. Az apróhirdetések előre fizetendők. A hirdetések délután 1/6 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Motor-benzin

Jegőcsőbb napi árban Kovács Soma és Társánál Arad. 4798

Tűzifa prima

bükkhasáb, vagononként, decemberi leszállításra kapható, 50% előleggel, Magyarán 860 koronáért, 5 vaggonnal, Szászvároson 420 koronáért, 5 vaggonnal. Koppándi Lajos Kolozsvár, Gyufagyár-utca. 4792

Eladó

2 barrel kékké, kilója 7 korona. Kapható: Messzer Józsefné, Pécska. 4794

Hódmézesi

tőgazdaságban termelt élőhalat, pontyot kilg-ként 8 és 4 korona árban, pénz előleges beküldése ellenében, szállít Havas Jakab, Hochtő. Telefon szám 8. 4749

Merani osázkörte

szőlő, többféle alma, oltrom és más déllgyümölcsöt ajánlok. Galler Anna, Deák Ferenc-utca, Fehér Kereszt épület. 4599

Sárga bagaria,

lack, valamint az összes divatos betétes cipők tisztításához a legjobb szer az „Eos Crekm” kapható Aradon kizárólag a Cipő Törszében. 8405

Őszi Divat Album

1000 ábrával kor. 2.40 Pichler Sándor könyv- és papírkereskedésben Arad, Szabadság-tér 1. 781

Eladó mantour készlet,

vadonat új, szép kazettában, karácsonyi ajándéknak alkalmas. — Ugyanott több párna eladó. Nádor, Hal-tér 1. 4720

Megvételre kerestünk

egy teljesen jó karban lévő használt egy vagy kettős számú pénzszekrényt. Cim a kiadóhivatalban. 4742

Teljesen új, használatlan ebédlő, háló- és férfi-szobabereendezés eladó. Cim a kiadóhivatalban. 4757

Meleg báránybőr bélések, egy kaionazubbony kibélelésére elegendő mennyiség 20 koronáért kapható Gross Lajosnál, Boros Beni-tér 4. szám alatt. 4775

Eladó

egy teljesen jó karban lévő nagy szivattyú és két darab Seltz-féle bos szűrő. Bővebbet Körösvölgyi Pálina raktár, Lloyd palota. 4784

Eladó

több száz darab lőtakaró, nyergek, löszerszám, míg a készlet tart. jutányos árban kapható Bleier Ignác Szent Pál-u. 12. 8085

Kitűnő minőségű

TEA

1/4 kiló 6 korona.

Portea 1/4 kiló 8 korona.

Kapható

Hajós Józsefnél

Arad, Csernovits Péter-utca 25. sz.

Amennyiben a nagyérdemű közönség az élőhalat pénteken a piacon akarja beszerezni, hal nélkül marad. Értesitem a t. vevőközönséget, hogy minden hét est-törtökjén d. e. 9 órától

élőhalak kaphatók

Prima

ételburgonya

kicsinyben, vaggontételeként is, jegőcsőbb napi árban. Tisztelettel

Lutiwák József

Asztalos Sándor-u. 8. 221

Költözők

figyelmébe!

villany bevezetéseket, csillár átszereléseket jutányosan végez 481

Kalmár József

villanszerelési vállalata Arad, Salac-utca 2. sz. 242. Telefonszám 242.

Fajalmák.

Jonathán, Batul, Sikulai Renett, Bór, Vanilia, Törökbalint, Sóvári és Citromalma kicsinyben és nagyban legjutányosabb árban kaphatók

Káli Ferenc

gyümölcskereskedésben, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 4778

Eladó

egy 168 cm. magas, kicsit dermes, sötét fej, 5 éves, Gróf Károlyi Gyula tellvér méneséből származó Primusz ivadék

ménló

(lovagolni is lehet) 4000 koronáért; egy 165 cm. magas, deres, 10 éves, szelíd

hátasló kanca

2000 koronáért. Komoly vevőnek a lovak megtekintésére kocsit küld Magyarbánhegyes állomásra özv. Jakabffy Zoltánné gazdasága, posta Dombiratos. 4689

Nagyobb vidéki vegyeskereskedésbe, hol italmérés is van,

kerestetik

egy komolyabb, hadmentes

kereskedősegéd,

ki a magyar, német és román nyelvet bírja és az üzletet önállóan tudja vezetni. 4796

Bővebbet Karolina-u. 5. fűszerüzletben, a kis postával szemben.

Gyorsmelegítő

takaréktűzhely és cserépkályhák felrak és javít a legjutányosabb áron

Szücs András

kályhakészítő Hasszinger-u. 4. Levélbeli meghívásra vidékre is megyek. 4746

A drága fűtőanyag mellett sokat megtakarítunk,

ha a tüzelésnél

olcsó

hulladék papírt

használunk. Ilyen hulladékpapír kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható: bálanként 2 koronáért az

Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Kerti vállalatokat, valamint kertterveket többféle stílusban mai kornak megfelelőleg elfogad, valamint szaktanácsal készséggel szolgál:

Jánosi János

nyug. Acsev kertész 4758 Arad, Aulich L-utca 7/b.

Aranyat

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy beoszerel; ugyszintén régizégeket vesz és elad 693

Losonczi Lajos

órák és ékszerész üzlete ARAD, Szabadság-tér. Telefon 944.

Hatóságilag engedélyezett

patkány- és egérintás

új eljárás szerint.

Patkány- és egérintáshoz ajánlok patkány- és egérintő-fusz-bacillust. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérintő-szere, csak patkányt és egeret öl meg, emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt elhelyezhető.

A patkány- és egérintő-fusz bacillus árai:

1 kis adag 2-300 patkány kiirtására 6 K.

1 nagy adag 3-600 patkány kiirtására 12 K.

„Matteine”

vegyészeti laboratorium Arad, Tabajdi Károly-utca 1. sz. Telefon 10-45. 2811

Erasóbet-körut 7. sz. alatt száraz betonozott

pincehelyiség

kiadó,

amely tiszletnek vagy raktárnak alkalmas. Értekezni lehet Batthyány-utca 29. sz. I. emelet 1 ajtó 4805

Használt

Ólom

megvételre kerestetik Cim a kiadóhivatalban.

Apró hirdetések.

LEVELEZÉS.

Ki óhajtaná

egy fesnek mondott uriaszonnal, tisztességes szándékból, a délutáni órákban elszórákoni. Leveleket „Diszkrétio” jeligére a kiadóba kér. 4806

Karl

Üres a fészek... nincs lakója, vajjon jön-e vissza az elrepült madár. Sok csók Julcsától. Zsuzsi is küld egyet. Irj. 4795

Junge intelligente

Dame für deutschen Unterricht erledigt Brief in der Administration. 4804

ELLÁTÁS.

Uri háznál

vidéki kisleány részére keresek teljes ellátást. Ajánlatokat Róth Lipótné Bocskai-tér 5. 4808

ALKALMAZÁST KERES.

Nyugalmozott altiszt,

47 éves, hadmentes, megbízható, szerény feltételek mellett keres alkalmazást, raktárnok, ellenőr, vagy nagyobb gyárban mint portás. Cím a kiadóhivatalban. 4808

Okl. gépészmérnök

perfekt német foglalkozást keres műszaki, vagy műszakikereskedelmi irodában. Ajánlatok az Aradi Közlöny kiadóhivatalához kéretnek „Mérnök” cím alatt. 4747

ALKALMAZÁST NYER.

Egy intelligens hölgy

a délutáni órákra egy nagyobb leányka mellé kerestetik, németül beszélő előnyben. Cím a kiadóhivatalban. 4809

Gyakornok

gabona és termény területben azonnali belépésre kerestetik. Cím a kiadóhivatalban. 4781

Mondonyvezető

december 15-iki belépéssel iparvasuti üzemhez felvétetik. Ajánlatok fizetési igények megjelölésével és bizonyítvány másolatokkal a kiadóhivatalba „Megbízható” jeligére kettős borítékban küldendők. 4748

Gyakorlott gyors- és gépirőző, akinek jó írása és kellő irodai gyakorlata van, helybeli vállalatnál azonnali alkalmazást nyer. Cím a kiadóban. 4040

Egy fűszer kereskedő segéd hadmentes, magyar, román és német nyelv ismeretekkel azonnali alkalmazást nyer. Cím Balk János Karánsebes. 5760

Kifutó fia felvétetik. Bővebbet a kiadóhivatalban.

INGATLAN.

Egy adómentes ház, szép szőlős kerttel a Dezső-utcában eladó. Cím a kiadóban. 4769

KIADÓ LAKÁS.

Egy szép utcai és egy kis udvari szoba, konyha, éléskamra, január 1-re igen olcsón kiadó. Varjassy Lajos-utca 186. sz. 4807

Egy szép utcai szoba konyha, éléskamra, minden hozzátartozóval azonnal kiadó Hajó- és Óvár-utca sarkán. 4708

Csinosan butorított udvari szoba kiadó december 15-től Edelspacher-utca 1. Értekezhetni lehet d. e. 12-től 2-ig. 4755

2 szobás

udvari lakások Andrássy-tér 8. sz. alatt azonnala kiadók. Bővebbet a házmesternél.

Andrássy-tér 8. sz. alatt egy 1. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnala kiadó. Bővebbet a házmesternél.

KÖLÖNFÉLE.

Elveszett

egy fehér, fekete foltos fiatal foxterrier kutya. A megtaláló keretik, hogy a kutyát 20 korona jutalom ellenében Rákóczi-utca 1. szám Dr. Simó Károly lakásán adja át. 4782

Pompás samatu rumot készíthetünk a Földes és Hehs-féle Rumessenciából. 6 deci szeszhez öntetünk 4 deci vizet, 1 kis üveg rumessenciát, ára 80 fillér és kész a legfinomabb, legkellemesebb samatu rum. — Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár, Batthyány-utca. 12

Irógépeket

mielőtt javíttatna, kérjen ajánlatot Schmotzer és Bodnár műszerészektől Perényi-utca 6. Telefon 888. Ugyanott elsőrendű üzemkellékek is legolcsóbb áron. 8176

Váró termék,

kő-termek, megfigyelő állomások fertőtlenítésére legalkalmasabb Carbolsavas mosó szappant ajánl Dr. Földes és Hehs pipere szappan és vegyészeti gyára Arad. Különként 4 koronáért. 12

RADÓ GYÜLA

női divat áruháza ARAD.

NAGY KARÁCSONYI OCCASSIO

Női felöltők
Divatkabátok
Piüss- és Caracul-felöltők
Perzsla- és Sealski-kabátok

Kosztümök
Leányfelöltők
Bundák
Szőrmegarnitúrák

BLUSOK — PONGYOLÁK

Leszállított szabott árak!

Telefon 238.